

Uspješna generacija koprivničkih maturanata iz 1952. godine

MIRA KOLAR-DIMITRIJEVIĆ

ELIZABETA WAGNER

Svaka generacija maturanata koprivničke gimnazije iznjedrila je niz vrijednih i marljivih djelatnika koji su izgrađivali naše društvo i dali vrijedne doprinose na svim poljima ljudske djelatnosti, a kolegice su podigle sinove i kćeri i održavale časno svoje obitelji, istovremeno radeći. No, samozatajni, kakvi Podravci već jesu, oni su čitav život vrijedno i pošteno radili i nakon umirovljenja se smirili. Želeći da potaknem i druge kulturne stvaratelje da opišu svoju generaciju kako bi se i doprinos Podravaca uvrstio u korpus baštine, napisala sam ovaj rad u kojemu pokušavam dati biografije četiriju mojih kolega koji su maturirali 1952. godine, a koji su se kasnije dokazali pisanjem. To su: kajkavski pjesnik Ivan Horvat Hlebinski, rendgenolog i kolekcionar dr. Drago Novak, pravni pisac Vjekoslav Ranilović i ekonomski pisac Zdravko Šimunić. Želja mi je bila načiniti laganiju rekonstrukciju njihove djelatnosti i života, pogotovo stoga što su mi njihove obitelji ljubazno pružile dragocjene podatke.

Ključne riječi: Koprivnica, matura, 1952. godina, Ivan Horvat, Drago Novak, Vjekoslav Ranilović, Zdravko Šimunić

1. Uvod

Relativno dug život, ali i zanimanje povjesničara potaknuli su me da pokušam opisati četiri najbolja učenika na velikoj maturi 1952. godine, da njihov život i rad ugradim u baštinu Podravine i Hrvatske. Dakako da mi je ta mogućnost pružena samo stoga što su oni znali izvrsno iskoristiti svoje vrijeme, ali i svoje sposobnosti i mogućnosti. Sva četvorica uspjela su se svojim radom dokazati – za sebe i za svoju obitelj, ali bojim se da će ih sadašnje turbulentno vrijeme zaboraviti i da će pasti u zaborav, kao toliki ljudi iz našeg kraja o čijem radu nije napisana ni riječ, a koji su odano i pošteno radili čitav svoj radni vijek. U ovom radu želim se prisjetiti trojice mojih najuspješnijih kolega s kojima sam maturirala u ljeto 1952. godine, dakle, prije 62 godine.

Sakupljajući dokumentaciju za ovaj rad bila sam iznenađena dostignućima mojih kolega. Svaki od njih je poseban i izuzetan, ali i raznolik. Nadam se da će rad dati poticaj i drugima da opišu svoju generaciju jer ako to ne učinimo, bit ćemo anonimni Podravci s granice na Dravi, neki samozatajni ljudi koji nisu ništa postigli. *Bibliographia Podraviana*¹ Dragutina Feletara i Hrvoja Petrića već u izboru do 2001. godine ukazuje na izvanredno veliku produkciju literature o Podravini, ali kada potražite podatke za mnoge autore, postaje jasno kako se o njima zna malo ili ništa. O mojoj generaciji, kao i uopće o uspješnim Podravci-

¹ FELETAR, Dragutin; PETRIĆ, Hrvoje: *Bibliographia Podraviana. Izbor literature o Podravini. Građa za povijest Koprivnice I*. Koprivnica: Hrvatski Zemljopis – Naklada Dr. Feletar, 2001.

ma, se premalo piše. Ni oni sami ne žele govoriti o sebi jer život na ovim prostorima nije bio lagan i zahtijevao je prilagođivanje, a svakako i šutnju pa je bilo dosta toga što se nije nikada spominjalo u javnosti. Uostalom, poslovica Šutnja je zlato nije nastala samo tako. Znam to iz svog primjera – kad sam radila kao povjesničar radničkog pokreta uvijek sam razmišljala na način moga djeda iz vremena dok je bio bravar i strojar. Kada je pak bilo moguće pisati i o vlasnicima tvornicama, tada sam o istom tom mojem djedu mislila kao o čovjeku koji se iz Ferdinandovca vlastitom energijom podigao do vlasnika mlina, završivši i tehničke škole u štajerskom Grazu. Tko nije imao sposobnosti prilagođavanja, sreću ili barem dobre rođake, nestao je u tami zaborava. Danas nove, mlade generacije imaju druge vrijednosti. Žive brže i na širem prostoru, dok smo mi bili ograničeni. Sve je to stvorilo uvjerenje da je sve ono što je učinila generacija koja je većinu svog životnog radnog vijeka provela u socijalističkoj Jugoslaviji bezvrijedna ili manje vrijedna od onog što čine današnji ljudi. Ja ne mislim tako jer smo se za sve morali mnogo više potruditi. Pisali smo rukom ili na starim pisačim strojevima, a da bi čovjek mogao nešto otisnuti trebalo je dobiti dozvole od mnogih cenzora. Mi smo u čekanju oslobođanja od cenzure izgubili godine, s time da i danas postoji autocenzura jer, konačno, ne može čovjek pisati o stvarima kao što je to radila francuska književnica Georg Sand, grof Sade ili Erica Jong.

A ipak, mi smo bili dobra i kvalitetna generacija koja je mnogo doprinijela razvoju društva i nakon vremena obnove pomogla izgradnji relativno prosperitetnog socijalističkog društva u Hrvatskoj (koje bi imalo budućnost da nije trebalo toliko pomagati one koji su se željeli razvijati na račun uravnoteživanja). Oni su poput skakavaca navalili na krajeve gdje su živjeli radišni ljudi koji su iz svojih polja, šuma i rijeka znali stvoriti sirovine potrebne za razvoj industrije koja se relativno uspješno razvijala, prilagođavajući se potrebama svog vremena i zemlji. Bilo je, dajmo, negativnosti, bilo je i čistki, bilo je mnogo netolerantnog ponašanja i terora zasnovanog na paroli *Smrt fašizmu – sloboda narodu*, pod što se često trpala i netrpeljivost nekih ljudi na vlasti prema pripadnicima nekih slojeva društva. No, ako se to preživjelo i ako si htio

raditi, mogao si naći posao i imati u njemu relativnu sigurnost, pa i pristojnu zaradu. No, ambiciozniji se nisu zadovoljavali osrednjošću. Takvi, koji su željeli postići i imati više, odlazili su u emigraciju gdje su neki uspjeli, a neki propali. Moj kolega dr. Drago Novak je uspio, ali je zov rodnog kraja bio tako jak da se je već 1998. godine vratio u Hrvatsku i živio ovdje živio do smrti.

Ovaj rad pisan je s najboljom namjerom, jasno, u skladu s mojom strukom povjesničara i evidentičara. Svaka je generacija iznjedrila vrijedne ljude na polju temeljnih ili primijenjenih poslova. Povijesna šutnja, toliko prisutna među našim ljudima, ne bi trebala zahvatiti i nas. Nitko ne živi sam niti sam za sebe, već među ljudima s kojima surađuje i članovima obitelji koje voli i kod kojih se potvrđuje kao vrijedno i moralno ljudsko biće. Zašto zatajiti vrijednosti, kao što ne bi trebalo zatajiti i negativne crte, premda ja to u ovom radu nisam mogla, a niti htjela učiniti jer nisam kolege pratila čitav život pa dosta toga o njima nisam znala niti ću ikada saznati.

Živimo u vremenu kada se brzo živi, ali i brzo zaboravlja. No, gledajući kako Dalmatinci, Istrijani, Hercegovci, Slavonci pišu o svojim ljudima vrijednim pamćenja užasnuta sam kako mi Podravci ne cijenimo svoje ljude te ih zaboravljamo dok su još živi. Istaknute ličnosti kulturnog života Hrvatske: Igor Mandić, Igor Zidić i Mani Gotovac čak su na televiziji progovorili o svojoj splitskoj gimnaziji. A kod nas, o našoj generaciji ni spomena, pa su čak i naši sastanci za okrugle godišnjice, prošli gotovo nezapaženo, tek s pokojom zabilješkom u Glasu Podravine, obično bez slika. A konačno, i bilo nas je sve manje te su sastanci 2007. i 2012. godine pokazivali pravu sječicu maturanata moje generacije iz 1952. godine. Ipak, bili smo dobra generacija koja je surađivala na izgradnji poslijeratne Hrvatske u kojoj se do 1980-ih godina dalo dobro živjeti ako je čovjek imao posao. Dakako, posao nisu imali svi, osobito oni koji su željeli više nego što se moglo dobiti u tadašnjem jednopartijskom sustavu. I sam dr. Drago Novak potražio je bolji život u Njemačkoj, ali se i vratio natrag privučen snagom zemlje.

U ovom radu spomenut ću samo četvoricu kolega iz generacije koja je od 1948. do 1952. godine polazila koprivničku gimnaziju i koja se poslije mature rasula „na sve strane“. Ispri-

čavam se što ne mogu obuhvatiti čitavu generaciju. Pokušala sam prilikom obilježavanja pola stoljeća od mature potaknuti moje kolege i kolegice da mi napišu svoje biografije kako bih načinila neku vrstu spomenice mojoj generaciji, ali nisam naišla na odaziv iz već spomenutih razloga, a možda nisam bila niti dovoljno uporna. Ovaj rad niknuo je na toj ideji, s time da sam se ovom prilikom ograničila na one kolege koji su pisali i koji su bili kreativni jer sam kod njih laganije provela njihovu identifikaciju na stvaralačkom polju. Ako će me poslužiti zdravlje, napisala bih još jedan rad posvećen mojoj generaciji u cjelini – bili smo tako raznoliki, a ipak tako jedinstveni. Svi su oni ostvarili pun i pošten život, samo su im prioriteta bili različiti. Nekima je to bio posao u privredi, drugima briga za obitelj, trećima nešto treće. Bilo bi zanimljivo dobiti odgovore – što su željeli, a što su ostvarili. No, odgovori mogu dati samo živi. Mrtva usta ne govore. Osobito sam dužna reći nekoliko riječi o djevojkama mojeg razreda. Mnoge su odabrale Koprivnicu za mjesto svog života i rada, brinuvši se skrbno za djecu, roditelje i muževe. Neke su se i udale za svoje kolege, kao Dragica Kolarević za Franju Kolara ili Zdenka Ptičar za Komesa. Mnoge i danas žive u Koprivnici, kao živahna i poduzetna Mira Badanjek. Neke su uspjele u Koprivnicu privući i svoje muževe, kao Mira Štajduhar koja je sagradila lijepu kuću u Starigradskoj ulici, a supruga je radio u poljoprivrednoj apoteci u Đurđevcu i potom u Koprivnici. Dvije su kolegice otišle raditi kao socijalne radnice u Bosnu (Boža Lončar i Zlata Prelog), ali se Boža vratila u svoj roditeljski dom gdje i danas živi. Neke su se nastanile u Zagrebu, kao lijepa Olga Valentić udana za dr. Bregovca i Nevenka Kuzminski koja se udala za jednog liječnika te je mnogo godina proboravila u Njemačkoj. Ne smijem zaboraviti Ivu Ferencić koja je bila izvanredna matematičarka; bila je kćerka poznatog đurđevačkog učitelja. Boža Vitas udala se za Nijemca i tamo živi. Neke su potražile sreću udajama u Zaprešić i Zagreb. Nitko nije propao i ako ću još moći, voljela bih opisati živote tih vrijednih žena koje su maturirale 1952. godine, ali to ovisi o podacima do kojih ću moći doći. Vrlo mi je zanimljiv *curriculum* Genoveve Pavičić koja je bila žestoki pionirski i kasnije skojevski rukovoditelj u mom razredu, u Virju i u Koprivnici, a koja je odlučila provesti miran život kao rav-

nateljica Gradske knjižnice u Križevcima te se udala se za jednog od vodećih ljudi križevačke Gospodarske škole.

Ne bih htjela zaboraviti ni muške kolege koji nisu ostavili trag u baštini, ali su itekako djelovali i radili. Ing. Ivan Šajfara, naš jedini hrvač, svojim je radom pridonio uspjehu sada otuđene tvornice telefonskih uređaja *Tesla*, ili visokog i pametnog Krešimira Zidarića kao kvalitetnog ekonomista koji je radio u Zagrebu, ili šumara Ignacija Kozjaka iz Novigrada Podravskog, ili veterinara Vinka Mraza u Prelogu, a ni sve ostale čija imena ovom prilikom ne spominjem jer mi za to nedostaje prostora u ovom radu. Moji kolege i kolegice pošteno su proživjeli svoj život. Ne znam niti jednog tko bi zapao u kriminal bilo koje vrste, a nisu bili ni ekstremisti u nacionalnim pitanjima. Živi i pusti druge da žive. Možda ih je to osudilo na anonimnost usprkos predanom radu i poštenom životu.

No, vratimo se temi ovog rada. Složivši po abecednom redu četvoricu mojih kolega za koje smatram da bi trebali ući u leksikon Koprivnice, odnosno Podravine, pokušat ću opisati – barem u najgrubljim crtama – tko su bili i što su učinili. Od četvorice samo je jedan još živ i njemu, pjesniku Ivanu Horvatu, želim još mnogo godina pjesnikovanja, kao što je i on meni zaželio da uspješno dovršim ono što želim. A želim mnogo i malo! Prema okolnostima. Život je jedan, jedinstven i neponovljiv.

2. Prof. Ivan Horvat Hlebinski, kajkavski pjesnik

Ivan Horvat rođen je u Hlebinama 26. svibnja 1932. godine gdje je završio osnovnu školu. Gimnaziju je polazio u Koprivnici, gdje je maturirao i sjećam ga se kao vrlo solidnog i ozbiljnog učenika koji je na pitanja naših profesora odgovarao vrlo lijepo. Onda je završio višu Pedagošku akademiju 1954., a 1964. godine i Filozofski fakultet u Zagrebu (engleski jezik i književnost i komparativnu književnost).

Kraće vrijeme radio je kao nastavnik u Hlebinama, a onda je do umirovljenja radio u Zagrebu na srednjoj školi u Novom Zagrebu. Oženio se Virovkom Doricom Pandur, također nastavnicom, koja je iz škole prešla na rad u Savezno udruženje boraca Narodno oslobodilačkog rata i kasnije Republički socijalistič-

ki savez radnog naroda Hrvatske. Imaju sina koji je sudac na Trgovačkom sudu u Zagrebu.

Književnim radom počeo se baviti 1950. godine. Prvu pjesmu *Ljetni san* objavio je u kopriivničkim novinama Glas Podravine. Objavio je više radova na temu odgoja, obrazovanja i kulture, ali su mu najbolje pjesme, crtice i pripovijetke pisane uglavnom na kajkavskom narječju. Kajkavsku poeziju i prozu tiska od 1968. godine i u časopisu kajkavskog spravišća Kaj s kojim sam i ja godinama surađivala dok je časopis bio nešto više orijentiran prema novijoj povijesti prikrivajući time svoj pravi interes za crkvene spomenike. Ivan Horvat objavio je i više priča i pjesama za djecu u dječjim časopisima kao i na Radio Zagrebu. Pedesetak njegovih pjesama uglazbljeno je za izvođenje na festivalima kajkavske popevke u Krapini i drugdje. Objavljivao je i u Podravskom zborniku od 1976. godine te se uvrstio u skupinu rado čitanih pjesnika.²

No, znajući da su pjesme pojedinačno objavljene na raznim mjestima „izgubljene“ Ivan Horvat počeo je pjesme objavljivati u zbirkama, kako narodne, tako i svoje. Godine 1984. objavio je rad *Hlebinske narodne pjesme*³ pokazavši kako je njegov izbor da piše pjesme na kajkavskom narječju samo jedna od mogućnosti. *Kajkavsko spravišće*, koje izdaje časopis Kaj, objavilo mu je do sada četiri knjige pjesama: *Razlepane vode* (Zagreb, 1976.) i *Namrtvi straži* (Zagreb, 1977.), *Dravin sen* (Zagreb, 2005.) i *Kajkavski žalci* (Zagreb, 2006.) te je samo u prve dvije knjige objavio 78 pjesama, u trećoj još 96 razdijeljenih u teme *Kopčiče se misel*, *Kajkavska zemla*, *Zemlina zadužnica*, *Plavi jelen*, *Postezi srebreni* i *Kaj-hajku i droptinje*.

Horvat je ostao emocionalno privržen rodnom kraju. Čitava moja generacija bila je izložena otuđenju od rodnog doma i zemlje, pečalbareći kojekuda po svijetu. To je kroz godine stvorilo nostalgiju za rodnim krajem, a Horvat je nastavio ono što Fran Galović nije

stigao reći jer je prvih dana Prvoga svjetskog rata izgubio život. Horvat ide i dalje, i to u zbirci *Na mrti straži* – konfrontira svoj gradski život s izgubljenim životom na selu, ukazujući na prokletstvo podijeljene ličnosti, *ni sim, ni tam*. Iz posvete te knjige vidimo da je dar i talent za pisanje naslijedio od majke koja je slala svoje pripovijetke Mariji Jurić Zagorki, ali ih ova nije htjela objaviti jer nisu bile dovoljno rodoljubne. Toga se držao i Ivan Horvat koji politiku i vrijeme rijetko konkretizira premda moja generacija može lagano odgonetnuti enigmu Horvatovih zbirki. Na kraju ove zbirke Horvat je pridodao kratke satirične stihove s pjesmama *Novi birokrati*, *Najbolši kritičar*, *Bogataš*, *Mudra glava*, *Pošten posel* ukazujući na svoju uronjenost u probleme našeg suvremenog života. Hlebinčani, 3 km udaljeni od Drave, plavljeni povremeno i vodama potoka Bistre, živjeli su u zagrljaju voda, šuma, oranica, sudbinski vezani s prirodom. Horvat je uspio stihovima opisati tragične osjećaje pojedinaca, nadopunjavajući time ono što su brojni navini slikari, na čelu s Hlebinčaninom Ivanom Generalićem i njegovim sinom, pokušali izraziti kistom i bojama. Mislim da bi naivne slikare trebalo povezati s Ivanom Horvatom i kolijevku naivnog slikarstva gledati u spoju ova dva medija, s time da je kraj uz nereguliranu Dravu poseban svijet gdje ljudi, zemlja, bilje, ptice i ribe čine cjelinu, a Horvat je pisao da spasi svoju i još poneku dušu od tuge i usamljenosti. Počeo je pisati dosta kasno, ali je objavio velik broj pjesama i potvrdio se kao vrlo plodan pjesnik, uspješno nadoknađujući izgubljeno vrijeme.

Brojne Horvatove pjesme odražavaju njegovu ljubav prema majci, zemlji, zavičaju i ljepoti, ali i sklonost socijalnim temama koje ne nalazimo kod brojnih podravskih pjesnika onog doba, osim kod pjesnika Paje Kanižaja. No, što je duže živio, pjevao je sve oštrije te mnoge pjesme postaju opore, kritičarske ili cinične, a neke i rugajuće što je očito povrijedilo neke ljude koji su se osjetili pogođeni iako Horvat nikada ne navodi imena. Čitajući zbirku *Kajkavski žalci* čitatelj kajkavac može i plakati i smijati se, potvrđujući da je kajkavski jezik izvrstan medij za prenošenje osjećaja, tuge i čemera, ali i ruganja na način kako je to činio Petrica Kerempuh u *Baladama* Miroslava Krleže. Horvat nije optimist i njegovo pero je često jako nesmiljeno i uglavnom ne daje nadu u ra-

2 HORVAT, Ivan: *List za mamu*. // Podravski zbornik '76 (ur. Dragutin Feletar), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1976., 210; Isti: *Izlazak*. // Podravski zbornik '77 (ur. Dragutin Feletar), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1977., 340; Isti: *Tri pjesme (Zanji ples, Nezrečena reč, Žare se glajži)*. // Podravski zbornik 30 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2004., 440–444.

3 HORVAT, Ivan: *Hlebinske narodne pjesme*. Hlebinski almanah I (ur. Milan Pakasin), Hlebine, 1984., 273–288.

zrješenje ovog stanja u kojem živimo, barem ne za pripadnike svoje generacije. No nikada ne personificira ljude i zbivanja iako pažljivo prati što se događa s hrvatskim selom i Hrvatskom. U pjesmi *Tajkunski refrenuš* Hovat pjeva:

„Svoje nikomu ne dam,
tvoje na švidlin
oplindral bi mam.
I nigdar me neje sram –
navada je to pri nam.
Refren: Sram za tam,
nesem sam,
novci nam -
vam ipak ham“.

(pjesma *Kajkavski žalci*, 59)

I tako unedogled, u segmentima ove zbirke koja je pobijeljena po temama: *O semu i sačemu v življenju našemu*, *Politikuši – kak na glavi gladne vuši*, *Novci samo ljude kvare, ali ljudi ništ ne mare*, *Se se menja, pak i senja*, *Kulturnjaki – siromaki jadovnjaki, pisci naši cekeraši pocekaši*, *Lubljenje – nrenje, Pemuijica ... slobodica isposnica i Mudrijaši pri flaši*. Urednica ovog izdanja, Božica Pažur, i sama pjesnikinja napisala je pogovor: *Osobni lirski kontrapunkt*, dakako, Ivana Horvata Hlebinskog, u kojem je točno uočila kako se radi o novoj fazi ovog pjesnika u kojem žigoše društvene negativnosti, ali ne daje nadu. Bezbrojni su primjeri pljačke poštenog naroda od strane tajkuna. Vjerojatno je Horvat tako i sebe oslobađao stresa, ali je time pomogao onima koji su ga čitali i razumjeli, slušali uglazbljene pjesme, prisiljeni da nakon dugo godina rada žive u starosti na ivici bijede ukoliko se nisu znali snaći korištenjem la Fontaineovih metoda.

U knjizi *Dravin sen* književnica i pjesnikinja Božena Loborec napisala je poveći članak *O pjesništvu Ivana Hrvata Hlebinskog* u kojem je analizirala Horvatov pjesnički opus.⁴ U ovoj ovećoj studiji Loborčeva je Horvata ocijenila kao pjesnika koji, kao i Galović, osjeća prokletstvo dvostrukog života između sela i grada gdje ga selo mami svojim ustaljenim životom zasnovanim na tradiciji u odnosu na prena-

pučen, bučan i otuđen grad. Upravo ta čežnja za rodnim krajem najjači je pokretač poezije Ivana Horvata koja ga uvijek vraća na rodnu grud. Drago mi je da je u tom radu Loborčeva navela Horvatove stihove:

„Doma bi štel ve iti,
vu svoj predragi kraj
Ja toga ne znam skriti,
al nemrem, nemrem nazaj.“

(pjesma *Piši mi*)

te da je naglasila stihove:

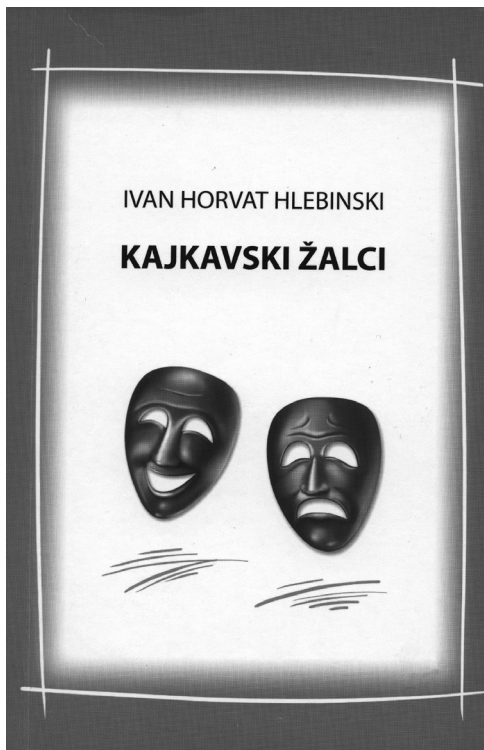
„Ja nemrem, kak zemla,
pojti v novo življenje
jel ž nje sem zdavnja
spuknol svoje korenje.
Kaj bi tam?
Kod bi?
Kam?“

(pjesma *Nevužgani jognji*)

Sl. 1. Profesor Ivan Horvat u mladim danima (obiteljska arhiva).

4 LOBOREC, Božena: *O pjesništvu Ivana Horvata Hlebinskog*. // HORVAT, Ivan: *Dravin sen*. Zagreb, 2005., 146–156. Ovaj tekst je u široj verziji objavljen i u knjizi LOBOREC, Božena: *Skriveno u riječima koprivničkih pisaca*. Koprivnica, 1994.

Sl. 2. Naslovnica zbirke pjesama Ivana Horvata Hlebinskog *Kajkavski žalci* (Zagreb, 2006.).

Ivan Horvat doslovno iznosi ono što i ja osjećam, a vjerojatno i tisuće Podravaca razasutih diljem zemlje i svijeta.

No, mislim kako je Ivan Horvat Hlebinski postigao nemoguće jer pola godine živi u Sigetu u Zagrebu gdje spava zimski san poput medvjeda, a pola godine živi i radi u Hlebina gdje se vjerojatno osjeća kao riba u vodi. Preko ljeta odjavljuje čak i telefon u Zagrebu i postaje nedodirljiv, nevidljiv te sam ga jedva pronašla na zagrebačkoj adresi radi dobivanja podataka za ovaj rad. Bilo bi mi vrlo žao da kolegu nisam mogla ubrojiti među pokeraše naše mature jer je Ivan Horvat Hlebinski svakako pjesnik koji piše kajkavske pjesme čije teme dobrim djelom osjećam i ja kao svoje jer prati promjene u društvu u kombinaciji s promjenama u svom životu i tako dobivamo jedan zanimljiv splet koji govori o subjektivnim i objektivnim promjenama koje su pogodile Horvata u zadnjoj četvrtini 20. stoljeća.

Ivan Horvat je vrlo plodan pjesnik. U četvrtoj knjizi *Kajkavski žalci* (*kurtaši i surlaši*) (Zagreb, 2006.) koju je ilustrirala Mirjana Vo-

dopija maskama, Ivan Horvat se od lirika pretvara isključivo u satiričkog i humorističnog pjesnika koji svojom kritikom tajkuna i bogataša koji su stekli bogatstvo na kojekakve načine staje na stranu seljaka i siromaha. Tu je Horvat, za razliku od Miškine, mogao iskoristiti i svoje poznavanje strane književnosti, pa i engleskog jezika te u njegovim pjesmama ponekad iznenadi neka rečenica iz svjetske literature adaptirana na kajkavski. Uživala sam čitati ovu zbirku pjesama u kojoj je obuhvatio sve mane i negativnosti našeg današnjeg života, uključujući i *penziće*. Osim svojim rugalicama, Horvat je na jednostavan način oslikao probleme sirotog seljaka koji ne može živjeti od poštenog rada. Nije štedio niti jedan društveni sloj, pa ni ljude na vlasti, a oni ne vole kritiku.

Njegove pjesme možemo naći u antologiji *Horvatska zemlica* (Samobor, 1971.), *Panorami novijega kajkavskoga pjesništva* (Kaj, 1971., br. 2), *Antologiji novije kajkavske lirike* (Kaj, 1975., br. 5), *Suvremeno dijalektalno pjesništvo Primorja i Podravine* (Rijeka – Koprivnica, 1980.), *Ogenj reči* (1986.), *Tisučljetni jezik naš hrvatski* (Zagreb, 1991.), *Nad zgarištima zvijezde* (Zagreb, 1993.), *Rieči sa zviranjka* (1999.) i *Zrcalo horvacko* (1999.).

Za pjesme i pripovijetke dobio je više nagrada na natječajima i smotrama.

Kada dublje promislim, Horvatovo pjesnikovanje treba vezati uz naivnu umjetnost kojoj je kolijevka Ivan Generalić i Hlebinska škola. Horvat riječima izražava ono što naivni slikari opisuju kistom i bojama te dljetom u drugom mediju.

U telefonskom razgovoru, Ivan mi je rekao kako je i za mene pripremio (na obilježavanju 55 godišnjice mature) svoju knjigu pjesama, na kojoj nismo oboje bili prisutni. Znao je da je došlo samo 6 maturanata, od kojih neki u pratnji svoje djece. Više ne vozi auto i godi- ne nas očito tjeraju da radimo samo ono što moramo.

Horvat je svoje kajkavske pjesme pisao u hlebinskom kajkavskom idiomu koji je blizak Galovićevom jeziku. Ivan Horvat Hlebinski stvorio si je trajno ime svojim kajkavskim pjesmama koje tako dobro odražavaju život sela uz Dravu, ali živeći u Zagrebu nije mogao izbjeći probleme koje muče građane tog grada. Pisao je od srca i zato Horvatovim pjesmama prognoziram budućnost. U protoku vremena vrijednost pjesama će sve više rasti. A Hor-

vat još nije ni rekao zadnju riječi. Piše mi je 7. lipnja 2014. godine kako radi na novoj zbirci poezije „... koja bi se mogla pojaviti za koju godinu, ako budem na ovome svijetu i ako bude penez“. Neka mu se ispune obje želje!

3. Dr. sc. Drago Novak, rendgenolog i znanstvenik, kolekcionar

Drago Novak rođen je 20. ožujka 1933. godine u Đurđevcu u obrtničkoj obitelji i tek u drugoj polovici 20. stoljeća mlađi članovi prelaze u intelektualce. Otac mu je bio Karlo Novak iz Preloga, rođen 23. rujna 1900. godine koji se 27. kolovoza 1930. godine oženio u zagrebačkoj crkvi sv. Marka s Elizabetom Maček rođenom 15. listopada 1905. godine u Đurđevcu. Obitelj Novak može se pratiti u matičnoj knjizi župnog ureda Prelog od 1795. godine, a prvi upisani Novak bio je Josip, rođen 1795. godine, koji se 29. svibnja 1808. godine oženio Magdalenom Hajdinjak. Kuća kućne zadruge Novak – Jegyud ležala je u nekadašnjoj Kolodvorskoj ulici u Prelogu koja je vodila do željezničke stanice još od 1860. godine, što je utjecalo da se Prelog razvije u značajni trgovački centar na svom području. Dragin djed, Josip Novak vjenčao se u siječnju 1894. godine Marijom Jegyud koja je umrla u 26. godini, ostavivši za sobom petoro djece. Jedan od trojice sinova bio je Dragin otac Karlo koji je izučio mesarski zanat kod Bele Balenta u Prelogu, a onda je radio u Kotoribi kod mesara Nagyja. Odlazi u Mađarsku i radi kao kočijaš kod jednog grofa, koji ga, uočivši njegove kvalitete, kvalificira za jahačkog trenera u svojoj jahačkoj školi i svuda vodi kao osobu od povjerenja. Karlo i Elizabeta nisu bili zadovoljni životom u Đurđevcu nakon proglašenja diktature, koja počela jenjavati tek 1934. godine. Teror u Đurđevcu bio je neka vrsta kazne za odnos stanovništva prema Radićevoj stranici, ali i prema ustašama koji su imali logor u Janka Puszti u Mađarskoj. Kao i mnogi sposobni obrtnici, i Novakovi su otišli u Beograd gdje mu je živio brat Đuro. No već 1933. godine kada je zemlji bar djelomično vraćen Ustav vratili su se u Đurđevac te je Karlo počeo raditi kao nakupac konja koji su se nakon sklapanja trgovačkog ugovora s vladom Njemačke počeli masovno izvoziti, kao i svi drugi poljoprivredni proizvodi. Marljivo su radili i ubrzo u Đurđevcu otvorili dvije mesnice, prodajući meso

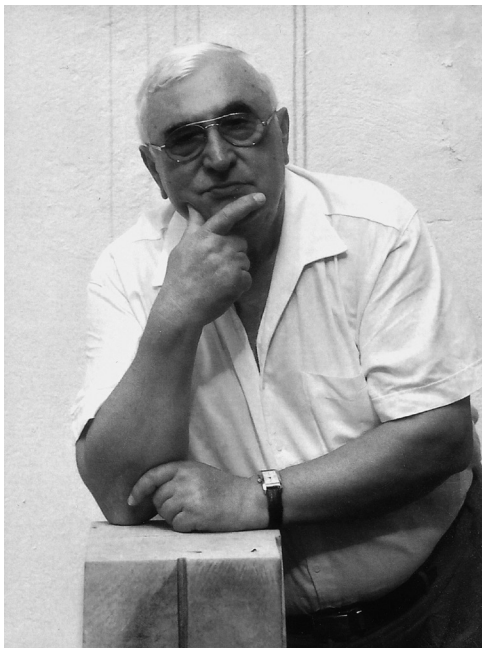
Sl. 3. Drago Novak 1959. godine (album obitelji Novak).

dva puta tjedno, tj. ponedjeljkom i četvrtkom, na maloj đurđevačkoj tržnici koja je snabdijevala činovnike zaposlene u upravi i prosvjeti.⁵

Dragin otac Karlo umro je nažalost već 1944. godine i tako je Drago ostao siročić. No, u kuću u Đurđevcu uvijek su dolazili rođaci, tete, stričevi i ujaci. Čak se šira obitelj uvijek dobro slagala i podupirala, što je vrijedno naglasiti s obzirom da je to rijetkost. Očeva mlađa sestra Ruža je od 1939. do 1945. godine živjela u Beogradu, radeći dulje vrijeme kao sobarica kod ministra, a od 1933. do 1935. godine kod predsjednika radikalne vlade Bogoljuba Jeftića. U Prelog se vratila 1945. godine. Iako je nestalo prijašnjeg bogatstva, ipak je Dragi Novaku u Prelogu bilo osigurano ljetovanje tijekom školskih praznika kada se zbližio s Dravom i netaknutom prirodom uz nju gledajući vode nice i skelu u Otoku, kao i stari most. Brojni rođaci međusobno su se poštivali i pomagali pa je i Dragi Prelog ostao u sjećanju kao prelijepo mjesto kraj vode.

Imena oca i majke ukazuju kako je obitelj cijenila vrijeme Habsburga jer su carska ime-

⁵ BELIĆ, Ivanka: *Šetnja kroz dva stoljeća povijesti porodice Novak i Jedud.* // Ispod duge most (ur. Miriam Sperber i Vladimir Cvetnić), Čakovec, 1998., 221–233. Objavljeno i rodoslovlje porodice Novak i Jedud. Ivanka Belić je i Dragina rođakinja.

Sl. 4. Drago Novak 2007. godine (album obitelji Novak).

na dobivali samo caristi, a takvo je ime i Karlo pa je i Drago istoznačnica, a majka Elizabeta je nazvana po ubijenoj supruzi cara Franje Josipa. Izvjesnu vjernost caru potvrđuje i Drago Novak, kojemu je Otto von Habsburg napisao članak za Spomenicu *Ispod duge most*.⁶ Drago je pohađao osnovnu školu u Đurđevcu i kako sam kaže „*Bio je vrlo živo i znatiželjno dijete*“. Piše: „*Volio sam ići u školu i učiti*“.⁷ Napisao je također kako mu je uzor bio đurđevački liječnik Petar Bazijanac, nadaleko čuven po dijagnosticanju i liječenju, koji je liječio klasičnim, ali i prirodnim lijekovima.

Poslije osmogodišnje škole u Đurđevcu gdje je bio uzoran đak nastavio je školovanje na koprivničkoj gimnaziji. Bio je jedini vlakaš u generaciji, iz Đurđevca udaljenog 27 km od Koprivnice kojem su se u Novigradu Podravskom pridružili: Vjekoslav Ranilović, Draga Kolarević, Ignac Kozjak i Zdravko Šimunić. I Ranilović se sjeća kako im je u početku bilo teško uspostaviti vezu s Dragom Novakom jer

je uvijek bio jako ozbiljan i zatvoren, utonut u knjigu za vrijeme putovanja, dok su ostali putnici voljeli pričati, pjevati, a neki i kartati i piti. To je Novaka na neki način distanciralo od njegovih drugova, pokazujući već tada kako je Drago Novak težio k nekom cilju, koji je tada vjerojatno znao samo on. No, volio je kazalište te je igrao ulogu ženika u *Ženidbi Gogolja* koju je na Gimnaziji režirao prof. Ante Neimarević.⁸ U našem razredu bio je prvi u znanju, ozbiljnosti i predanosti učenju. No, kako je bio vlakaš i svakodnevno je, pa i u subotu, putovao, bio je oslobođen nekih sitnih zaduženja koja je postavljala omladinska organizacija; poput uređenja koprivničkog parka, gradnje novog nogometnog igrališta, pa i guljenja voća i povrća u Podravci u vrijeme vrhunske sezone, u lipnju i rujnu. Od stranih jezika Drago je odbačio engleski te ga je prof. Branković osposobila za aktivno i pasivno korištenje i američkog engleskog, a kasnije je naučio još pet jezika, savladavši u potpunosti i njemački jezik jer je gotovo čitav radni vijek proveo u Njemačkoj.

Oslobođen mature, kao najbolji učenik generacije, upisao je studij medicine u Zagrebu i završio ga u pet godina, dakle već 1957. godine. Godine 1959. se oženio i dobio sina Stjepana. Paralelno sa studijem medicine studirao je i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i sjećam se njegovog interesa za svjetsku književnost još iz osmog razreda gimnazije kada je izložio sadržaj goleme knjige *Rat i mir* Lava Nikolajevića Tolstoja na izvanredno jasan i jednostavan način. Tako je i pisao. Studij je završio u rekordnom roku. Polaganjem ispita *The Educational Council for Foreign Medical Graduates* 1963. godine dobio je kvalifikaciju američkog liječnika. Odlazi u Hamburg gdje 1971. godine dovršava specijalistički studij radiologije započet u Zagrebu. Već 1972. godine postigao je habilitaciono zvanje privatnog docenta te se zapošljava na sveučilišnim klinikama u Münchenu i Hamburgu, gdje je 1977. godine imenovan profesorom rendgenologije. Od 1976. do 1980. godine djeluje kao direktor Centralnog instituta za rendgenologiju klinike u Ludwigshafenu, a od 1980. do 1984. godine radi kao ravnatelj Janker klinike u Bonnu, stanujući i radeći

6 VON HABSBERG, Otto: *Europa als Friedensmacht*. // *Ispod duge most* (ur. Miriam Sperber i Vladimir Cvetnić), Čakovec, 1998., 553–560.

7 PREBEG, Darko: *Jedan život – premalo. Skica za portret*. // *Život s mirovinom – mjesečnik umirovljenika*, Zagreb, rujan 2007., 49.

8 RANILOVIĆ, Vjekoslav: *Iz dačkih dana*, // *Ispod duge most* (ur. Miriam Sperber i Vladimir Cvetnić), Čakovec, 1998., 249–250.

u gradu koji je tada bio glavni grad zapadne Njemačke. Na ulicama se susreće s državnicima koji su stvorili njemačko čudo, a i pomogli stvaranju samostalne Hrvatske. Sam mi je rekao kako su on i Kohl stanovali u istoj ulici. Od 1985. do 2001. godine vodi vlastiti Institut za rendgensku dijagnostiku i nuklearnu medicinu u Bonnu. U tom svojstvu dolazi kao gostujući profesor u Osijek. Svojim znanstvenim radom na rendgenologiji postao je vrlo cijenjen među kolegama te su ga u Hamburgu prozvali „hrvatski Prus“, vjerojatno zbog njegovog ozbiljnog izgleda i nastupa iako se iza te vanjštine krila vrlo osjećajna duša.⁹

Dr. Drago Novak napisao je više od 120 radova iz područja rendgenologije, sudjelujući na više od 140 međunarodna kongresa. Utemeljio je i bio dugogodišnji urednik časopisa *Medizin im Bild* preko kojega se popularizira medicinska znanost pa je lagano uspostavio i vezu s uredništvima sličnih stručnih časopisa u Londonu, Zagrebu i Osijeku. Bio je član New York Academy of Sciences, The Academy of Political Science New York, Royal Society of Medicine London, American Roentgen Ray Society, Radiological Society of North America, Society of Uroradiology, Gyneco-radiology Society, Deutsche Röntgen Gesellschaft i European Society of Radiology.

U vrijeme Domovinskog rata (1991. – 1995.) sakupljao je materijalnu pomoć u Njemačkoj, baveći se i promoviranjem Hrvatske te je bio član Zbora hrvatskih liječnika u dijaspori (World Association of Croatian Physicians – WACP) te pokretač, utemeljitelj i prvi glavni tajnik Svjetskog hrvatskog sabora (World Croatian Congress), krovne udruge hrvatske dijasporice.¹⁰

Pokazivao je veliki interes za slikarstvo, bibliotekarstvo i kartografiju. Drago Novak bio je globtroter. Volio je putovati jer mu je to širilo vidike o bogatstvu planeta Zemlje. Velik dio svoje dobre zarade trošio je na putovanja, pa je proputovao Indiju, Egipat, Ameriku, Sjedinjene Američke Države, Kanadu, Novi Zeland, Australiju, otok Bali, francusku Polineziju, Tahiti, Bora Boru, Indoneziju, Južnu Ameriku, Japan, Vijetnam, Burmu, Laos,

⁹ ERCEG, Ksenija: *Picok svjetskog formata*. // Matica hrvatskih iseljenika, Zagreb, ožujak 2008., 38–39.

¹⁰ MLINARIĆ, Dubravka: *In memoriam Drago Novak 1933. – 2011*. // Kartografija i geoinformacije, Zagreb, 2011.

1/100 drvorez, 1989. Branko Vujanović

Sl. 5. *Ex Libris* Drage Novaka iz 1989. godine s đurđevačkim Starim gradom. (Izvor: *Ispod duge most* (ur. Miriam Sperber i Vladimir Cvetnić), Čakovec, 1998., 249.).

arapske zemlje te sve zapadnoeuropske zemlje. Nije putovao jedino u Sovjetsku Rusiju. Drago Novak stvorio je bogatu biblioteku od nekoliko tisuća svezaka iz raznih polja znanosti i umjetnosti. Odrastao je u kraju gdje je prirodan zakon i morao je početi pokazivati interes za slikarstvo te je sakupio veliku količinu literature iz povijesti umjetnosti, a osobito iz kartografije. Knjige je opremio svojim *ex librisom* o čemu je pisao i akademik Josip Bratulić.¹¹ Dao je izraditi svoj *ex-libris* kojima je ukraasio knjige, a sakupljao je i knjige s tuđim *ex-librisima*. Skupljao je i kazališne plakate, s naše i s nje-

¹¹ BRATULIĆ, Josip: *Hrvatski ex libris*. Zagreb: Denona, 2007. Novak je i sakupljao *ex librise* i bio je član Njemačkog društva za *Ex librise* od 1987. godine. Umjetnik Vujanović je radio za Novaka i njegove prijatelje *ex librise* koji su obogatili mnoge knjižnice imućnih uglednika u Hrvatskoj. Novakov *ex libris* iz 1987. godine sadrži tekst. *Ex libris* prof. dr. med. D. Novak, a u sredini je okruglo kakvo nalazimo i na masonskim simbolima. Novakov *ex libris* iz 1989. godine također je rad Branka Vujanovića koji u sredini ima stari đurđevački grad, a na vrhu gradske kule postavljen je pijetao ukrašen šahovnicom dok u vodama Drave plivaju dva šarana.

mačke operne i dramske scene, želeći da se, pored Kabineta grafike, i u Hrvatskoj osnuje Muzej plakata. Sakupljao je i emigrantski tisak – sakupio je sva izdanja Hrvatske revije Vinka Nikolića koja je izlazila u Španjolskoj i Americi. Taj časopis danas je inkorporiran u bibliografiju hrvatske periodike 20. stoljeća ispunjavajući praznine koje su nastale radom jednopartijskog sustava koji je književni rad emigracije tretirao neprijateljski. No, Hrvatska unutar socijalističke Jugoslavije i emigrantska Hrvatska u svijetu činile su cjelinu i dr. Drago Novak se tako odnosio prema ovom problemu. Sakupio je dosta veliku zbirku slika i umjetnina specijalizirajući se, po savjetu tadašnjeg ministra kulture mr. sc. Bože Biškupića, na drugu polovicu 20. stoljeća. Zbirka je danas zastupana ponekim djelom svakog značajnijeg slikara i broji više od 400 slika. Novak nije sam uživao u gledanju tih slika u svojoj kući, već je priredio izložbe u Gornjoj Stubici, Bjelovaru, Daruvaru, Koprivnici, Čakovcu, Đurđevcu, Križevcima Objavio je i trojezični katalog pod naslovom *Suvremena hrvatska umjetnost – Contemporary Croatian Art – Moderne Kroatische Kunst*. Dr. Drago Novak je na taj način promovirao hrvatsku umjetnost kroz povijest, inspiriran vjerojatno velikom pariškom izložbom koju je priredio prof. dr. Radovan Ivančević, jedan od najboljih predavača i sintetičara hrvatske povijesti umjetnosti u kontekstu europskog korpusa 1986. godine, pod nazivom *Umjetničko blago Hrvatske* koja je ukazivala kako Hrvatsku ne treba izostaviti iz Jansonove sinteze umjetnosti svijeta. Ivančević je djelo nadopunio najvažnijim djelima hrvatske umjetnosti ukazujući na posebnost Hrvatske u okviru Jugoslavije, ali i na pripadnost Hrvatske srednjoeuropskom svijetu (što je u to vrijeme negirano), priznajući samo podjelu Europe na istok i zapad.

Bio je neumoran u obilaženju antikvarijata i traženju izgubljenih ili zaboravljenih blaga Hrvatske. Osobito su ga zanimale stare karte Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, često istrgnute iz starih knjiga od nepoznatih uništavatelja hrvatske baštine te ih je sortirao i znanstveno obradio u svojoj Zbirci Novak, utemeljivši tako zbirku od više od 450 pojedinačnih karata Hrvatske. Kartografijom se počeo baviti 1976. godine kada je u jednom irskom antikvarijatu pronašao vrijednu kartu i kada je saznao u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagre-

bu da je zadnja karta nabavljena za kartografsku zbirku ove ustanove 1920. godine.¹² Bio je oduševljen kada je nabavio Mercatorovu kartu *Croatia, Slavonia cum Dalmatie partae* s venecijanskim, austrijskim i turskim grbom na kojoj nije bilo Istre i dijela Dalmacije, kao i kada je nabavio kartu *Iliricum Hodiernum*. Počeo je sakupljati i povijesne karte, ali i pomorske karte i karte pojedinih krajeva te gradova (vedute). Sakupio je i određen broj reprinta starih atlasa koji su se čuvali u svjetskim bibliotekama i bili nedostupni hrvatskoj javnosti. Sakupljao je i karte koje su izradili kartografi hrvatskih korijena. Oboružan znanjem i dobrim poznavanjem hrvatske prošlosti unutar i izvan velikih carstava dr. Novak je ponekad plaćao velike svote za rijetku kartu, ali je ponekad imao i sreću da za mali novac dobije izvanrednu kartu, kako je to ispričao kao suautor monografije *Pet stoljeća geografskih i pomorskih karata Hrvatske* na promociji 2005. godine u Zagrebu. Bez njegovih karata ove monografije ne bi ni bilo i s tom edicijom, kao i kroz radove dr. Mirele Slukan Altić i muzejskih kolegica, zbog koje je do danas kartografija u Hrvatskoj toliko uznapredovala da je birani i traženi predmet na studijima zemljopisa i povijesti u Zagrebu. U promoviranju te stare, odnosno za Hrvatsku novo pronađene znanosti, osim Zbirke Novak i radova dr. Mirele Slukan Altić, posebna je vrijednost izdavanje vojnih karata iz Ratnog muzeja u Beču s kraja 18. stoljeća za čitavu sjevernu Hrvatsku koje su pružile početnu točku za proučavanje povijesnih procesa 19. stoljeća.¹³ Dalmacija je pak posebno sistematski prišla izdavanju svojih katastarskih karata koje su prekrasno crtane pa predstavljaju čak i umjetničku vrijednost. Sudjelovanje dr. Drage Novaka na simpozijima *International Map Collectors' Society* (Međunarodno društvo sakupljača karata) u Zagrebu i Dubrovniku 1988. godine te na okruglom stolu u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti 1991. godine, kada se raspravljalo o zemljovidima kao povijesnim dokumentima i važnim segmentom pomoćne povijesne znanosti te važnosti zemljovida za granice i ratove, bilo je zapaženo kako je on

¹² Dr. Novak tada, naime, nije znao kako zbirku karata u Zagrebu čuva Arhiv Hrvatske na Marulićevom trgu, ali i Državni arhiv u Opatičkoj 10 gdje ju je formirao Andrija Ljubomir Lisac.

¹³ *Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća*, vol. 1 – 10, Zagreb: Hrvatski institut za povijest, 2002. – 2009.

postao nezaobilazan suorganizator hrvatskih izložbi s kartama. Izlaže svoje karte na izložbi *Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske* u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu 1988. godine, a Školska knjiga objavila je monografiju *Pet stoljeća geografskih i pomorskih karata Hrvatske*. Novakove karte su izložene i na izložbi *Granice Hrvatske na zemljovidima od 12. do 20. stoljeća* u Muzeju za umjetnost i obrt 1992. godine, a 2007. godine svojim kartama obogaćuje predivnu izložbu *Dalmatinska zagora – nepoznata zemlja* u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu. Uspostavlja vrlo dobre veze s mr. sc. Ankicom Pandžić iz Povijesnog muzeja Hrvatske i dr. sc. Anicom Kisić iz Muzeja u Dubrovniku. Ovim radom, koji ga je stajao mnogo novca i angažiranja dr. Novak, postao je cijenjeni član Hrvatskog kartografskog društva i znatno utjecao na pisanje hrvatske povijesti i na povijesno čitanje s karata te se sada i zemljopis u školama – zahvaljujući dakako i radovima dr. sc. Dragutina Feletara i dr. sc. Hrvoja Petrića – uči na mnogo suvremeniji način.

Osim starih karata, dr. Novak počeo je prikupljati dokumentaciju o portulanima Vicka Dimitrija Volčića koje je ovaj izradio za pramce jedrenjaka, a svaki je takav portulan jedinstven i raritetan. Sakupivši dokumentaciju za 22 Volčićeva portulana u svjetskim arhivima i knjižnicama dr. Novak je još 1988. godine podnio izvještaj na simpoziju IMCoS-a u Dubrovniku, a onda je izložbu o tome priredio na 19. međunarodnoj konferenciji o povijesti kartografije u Madridu 2001. godine. Osim toga, dr. Novak je napisao veći broj članaka o svojim kartama, objavljujući ih u časopisu *International Map Collectors' Society (IMCoS) Journalu*, kao i u časopisu hrvatskog kartografskog društva *Kartografija i geoinformacije*.

Privučen zovom rodne grude, dr. Novak se odlučio vratiti u domovinu 1998. godine. U Čakovcu je, odakle mu je supruga Zlata, sagradio ugodan i lijepo uređen dom u kojem je mogao čitati i baviti se lijepim i korisnim znanostima. Bavio se i hortikulturom te, osim voćnjaka i vinograda, gajio i agrume i masline u svom zimskom vrtu, radeći svaki dan uz veliku pomoć supruge na sistematizaciji prikupljenog kulturnog blaga. Prema pisanju Dubravke Mlinarić „čakovečki dom supruge mu Zlate i 'Picoka' Drage Novaka nerijetko je

*bio stjecište različitih ljudi, kultura i civilizacija.*¹⁴ Prema istom izvoru, Novakov dom u Čakovcu je posjetio i tokijski sveučilišni profesor Isao Koshimure, koji je s nekoliko zagrebačkih kolega tražio kartografske motive za ilustraciju svojeg animiranog filma o dalmatinsko-turškoj granici.

Mislim da ne mogu završiti bolje nego citatom spomenute Dubravke Mlinarić: „*Drago Novak po mnogo čemu [je] bio izuzetan, između ostalog i po svojoj vitalnosti, kreativnosti i komunikacijskim vještinama. Bio je jedan od rijetkih erudita, gotovo renesansni čovjek*“,¹⁵ a sudeći po raznolikosti interesa koji su ga zaokupljali i po poslovima na kojima je radio iskon toga žara ležao je u njegovom školovanju u Podravini koje je imalo izvrsne nastavnike. Ja sam poznavala još samo jednog čovjeka slične profilacije, a to je kipar Vanja Radauš. Da se tako živi i razvije takav interes, trebaju ti bogovi biti naklonjeni, a prihodi veliki što je u doba kada se bogatim smatra ne onaj tko ima kulturne vrijednosti već dionice, izuzetno rijetko.

Ja bih citirala i izjavu dr. Novaka koju je zabilježila Ksenija Erceg 2008. godine kada je dr. Novak pričajući svoju povratničku priču rekao da „... *kad je dragi Bog dijelio po svijetu rad, ja sam dvaput dignul ruku*“.¹⁶ I doista, ovaj doktor medicine, specijalist rendgenologije s respektabilnim međunarodnim referencama kartograf, kolekcionar i veliki zaljubljenik u društvene znanosti, uglavnom je bio poseban i veoma sam sretna što sam ga poznavala jer je svojim znanjem poticao i mene i Ranilovića da mu konkuriramo u osmom razredu gimnazije. No, Drago Novak je u zadnjem razredu gimnazije počeo nadmašivati Ranilovića i mene. Bio je jednostavno bolji. Priznao je to i Vjekoslav Ranilović napisavši kako je prof. Novak bio „... čudo i značaj u medicini, u domoljublju, u pregalštvu, u sakupljanju zemljopisnih karata, u sakupljanju slika hrvatskih slikara.“¹⁷ Njegova biografija i rezultati su izuzetni, kao što je i on u svemu bio izuzetan pa će vjerojatno ostaviti poveći trag u baštini Hrvatske. Iako je gotovo cijeli radni vijek proveo u inozemstvu, on je ipak za svoju domovinu uspio učiniti mno-

14 MLINARIĆ, Dubravka: Nav. dj.

15 Isto.

16 ERCEG, Ksenija: Nav. dj.

17 RANILOVIĆ, Vjekoslav: Nav. dj., 249.

go više od drugih koji su stalno bili u Hrvatskoj. Bio je prave domovine sin, a *Croatia* mu je bila, kao i Matošu, svetinja.

Dr. Novak bio je vrlo cijenjen u Saveznoj Republici Njemačkoj, u Bonnu, ali i u europskom i hrvatskom krugu. Prilikom odlaska u mirovinu kolege iz struke, ali i svi oni koji su s njim surađivali na polju hrvatske baštine i lični prijatelji i prijateljice, napisali su tekstove za zbornik *Rainbowy Bridge – Ispod duge most. – Regenbogen-Brücke* (Znanstvena naklada Berlin, Dusseldorf, Leipzig, Riga, Scottsdale (USA), Wien, Zagreb) koju je tiskala čakovečka tiskara Zrinski d.d. 1998. godine, a uredile Miriam Sperber i Vladimir Cvetnić. Predgovor knjizi je napisao Oswald Dreyer Eimecke. Na 635 stranica nižu se radovi na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku s podacima o radu i životu dr. Drage Novaka, ali i s radovima o njegovom zavičaju. Fascinantnim naslovom o povezivanju dva svijeta (Berlinski zid u vrijeme izdavanja knjige još nije bio srušen), knjiga je danas izvor za povijest nemogućih, a ipak realiziranih veza i zanimanja u vrijeme postojanja gvozdene zavjese i podjele Europe na istok i zapad. U knjizi je sudjelovalo mnogo znanstvenika i prijatelja Drage Novaka. U poglavlju *Liječnik* pisalo je 16 liječnika, od čega iz Hrvatske: Ivi Baća, Žarko Dolinar, Nada Bazijanac Koroman i Davor Pavuna. U poglavlju *Korijeni* priloge je dalo 10 autora, među kojima Đurđevići: Velimir Piškorec, Zdravko Šabarić i Đuka Tomerlin Picok te Zoran Homen, Nada Klačterka, Đuro Kovačev, Ivanka Belić, Aleksandar Saša Jurkijević i Vjekoslav Ranilović. Žao mi je što nisam sudjelovala u pisanju ovog poglavlja, ali u to vrijeme imala sam velikih obiteljskih problema. U trećem poglavlju *Kolekcionar* sudjelovalo je 19 autora među kojima ističem domaće muzealce: Jasnu Tomičić iz Povijesnog muzeja Hrvatske, Dubravku Mlinarić, Anicu Kisić iz Povijesnog muzeja u Dubrovniku, Josipa Depola i Josipa Diminića. U poglavlju *Putnik* pisalo je 7 autora, među kojima od domaćih supruga: Zlata Novak koja je objavila kronologiju Novakovih putovanja, dok je Vlado Koroman opisao Novakovo krstarenje Jadranom i Sredozemljem, od otoka do otoka. Zadnje, ali ne manje vrijedno poglavlje o dijaspori zastupljeno je s 9 autora. Zbog važnosti tema navodim sve naslove. Otto von Habsburg napisao je poglavlje *Europa kao mirovna snaga*. Gjuro Deželić opisao je suradnju

Novaka s Družbom Braće hrvatskoga zmaja. Jerry Blaskovich pisao je o demokraciji kao načinu hrvatskog i američkog djelovanja. Ivona Dončević pisala je o Dragi Novaku kao hrvatskom rodoljubi i građaninu svijeta. Zdenko Vidaković pisao je o Svjetskom saboru Hrvata koji je održan u Zagrebu 1993. godine na inicijativu Zbora hrvatskih liječnika u inozemstvu, prof. Ante Baće i Bremena i prof. Novaka iz Bonna. Baće je opisao svoje prijateljstvo s Novakom koje je bilo zasnovano na zajedničkim radu za Hrvatsku. Ivan Batora pisao je o svojim susretima s Novakom i problemima naseljavanja Europe. Vladimir Cvetnić, koji je studirao s Novakom na Medicinskom fakultetu u Zagrebu te su bili zajedno i na praksi u domu zdravlja u Ogulinu, objavio je njegovu biografiju, ali i selekciju iz izvanredno bogate bibliografije, s time da je bio i urednik knjige *Hrvatska na pragu 21. stoljeća* koja je izdana 2000. godine (Hrvatska međunarodna inicijativa).¹⁸ Mislim da bi rad naših znanstvenika trebao ići ovim smjerom i izboriti se za ono što je dr. Novak želio za Hrvatsku bez obzira na političku pripadnost i vjeru. Mislim da nema niti jednog znanstvenika u Hrvatskoj koji je dobio takav zbornik u vremenu kada je još bio u punoj snazi. Radovi u knjizi odaju prijateljstvo i razumijevanje mnogih ljudi za Novakov stil i način života i želju da se taj rad nastavi. Novak mi je knjigu poklonio u koprivničkom hotelu Podravina 1. lipnja 2002. godine pomalo ponosan na rezultate svog života, najavljujući naš skori susret, a dogovarali smo se da to bude u nekom vinogradu. Dao mi je i svoj telefonski broj u Čakovcu u Radićevoj ulici. No, više ga nikada nisam vidjela niti smo mogli porazgovarati o našim zajedničkim pogledima na Podravinu. Žalim što tu vezu nisam produbila i što mu nisam napisala tekst za drugu knjigu posvećenu njemu kojoj se je nadao, a do koje nikada nije došlo. Dr. Dragu Novaka svakako treba uvrstiti među naše velikane i, kao što je dr. Radovanu Ivančeviću priređen znanstveni skup 10 godina nakon smrti (2014.), trebalo bi i Novaku prirediti sličan susret i sjećanje. No, kada odeš u mirovinu i uđeš u treću životnu dob, vrijeme sve brže teče, a za obavljanje

18 VESELICA, Vladimir; VOJNIC, Dragomir: *Europske zemlje u tranziciji na pragu XXI. stoljeća. Gdje je Hrvatska – Quo Vadis Croatia.* // Ekonomski pregled, Vol. 51, br. 9 – 10, Zagreb, listopad 2000., 829–866.

poslova trebaš sve više vremena. Dr. Cvetnić je završio svoj tekst *Most ispod duge* rečenicom „*Vivat naš Drago, ad multos annos!*“ (635).

Drago Novak nikada nije zanemario svoj zavičaj i redovito je slavio rođendane u domovini, pa i u Đurđevcu i Čakovcu, redovito okupljajući svoje prijatelje. Mislim da se tijekom života oslobodio one hladnoće i suzdržanosti koju je imao dok smo zajedno polazili gimnaziju u Koprivnici. Vjerojatno je već tada znao što želi od života i nije gubio vrijeme na sporednosti. Išao je pravom linijom i mislim da je ostvario gotovo sve što je zacrtao kao životni cilj, ali žalim što u Podravini nismo našli dovoljno snažnog materijalnog i duhovnog nastavljачa koji bi na međunarodnom planu zastupao ideju bolje Hrvatske kao perspektivne zemlje pametnih ljudi i burne prošlosti. Bio je izvanredno sistematičan, racionalan, fizički snažan i promišljen kod svega što je pokrenuo te je radom to uvijek i ostvario. Preminuo je 26. ožujka 2011. godine u Čakovcu, gdje je i pokopan.

4. Vjekoslav Ranilović, pravni pisac i odvjetnik

Od djetelinskog četverolista obrađenog u ovom radu najbolje poznajem Vjekoslava Ranilovića jer sam s njim polazila građansku školu u Virju od 1943. do 1948. godine, a onda i četiri viša razreda gimnazije u Koprivnici od 1948. do 1952. godine kada sam se opredijelila za arheologiju i povijest, a on za studij prava. Dakle znali smo se u ratnim i mirnodopskim vremenima.

Slavko je bio godinu dana stariji od mene i rođen je 3. lipnja 1932. godine u Novigradu Podravskom od oca Martina i majke Marije r. Novoselec. Roditelji su mu bili seljaci, odnosno do 1872. godine krajišnici u okviru đurđevačke pukovnije, a svi krajišnici imaju neke naslijeđene karakteristike među koje spada velika prilagodljivost vremenu i racionalan pristup rješavanju životnih problema. Iako kršten kao Vjekoslav – Alojzije, mi smo ga zvali Slavko. To što je bio godinu danas stariji od nas bilo je u građanskoj školi u Virju dosta značajno jer je uvijek bio nekako zreliji i ispred nas, a osim toga, njegovo sudjelovanje u radu na poljoprivrednom imanju oca i vinogradu stvorilo je veze s narodom koje su bile zasnovane na poznavanju života seljaka i djelovanja Hrvatske

seljačke stranke braće Radić. Slavko je bio vrlo bistar, elokventan, uvijek spreman na akciju pa je na jedan način bio prvak u razredu, ali i za društvo te bismo ga gotovo mogli uvrstiti u veseljake moje generacije. Bio je vođa svoje novigradske grupe i prijateljevaio je s Ignacom Kozjakom koji je posao šumar, ali i s lijepom jedinicom Dragom Kolarević, koja se udala za Kolara, te dobrodušnom Vlastom Weiss, kćeri novigradskog trgovca koji je stradao u logoru kao Židov, ali je majka bila katolkinja pa su svi (osim oca) preživjeli holokaust.

U Gimnaziji smo prve dvije godine bili podijeljeni na one iz grada i one koji dolaze iz okolice. Ja sam pripadala prvom, a Slavko drugom razredu. Budući da je poslije drugog razreda došlo do znatnog odlaska učenika iz koprivničke gimnazije, koji su školovanje nastavili na praktičnim i stručnim školama, formiran je jedan veliki razred pa je 1952. godine na maturu izašlo 30-ak učenika.

Slavko je bio na radnoj akciji 1947. i ponovno 1952. godine na gradnji vinodolske hi-

Sl. 6. Vjekoslav Ranilović (obiteljska arhiva).

drocentrale. Bio je i predsjednik omladine te je u dramskoj sekciji Seljačke sloge u Novigradu Podravskom organizirao izvedbu šaljivih igrokaza *Laža i paralaža* od Popovića, *Jazavac pred sudom* od Kočića, *Gospodsko dijete* od Mesari-

ća te Zbrka oko načelnika od Ante Neimarevića.

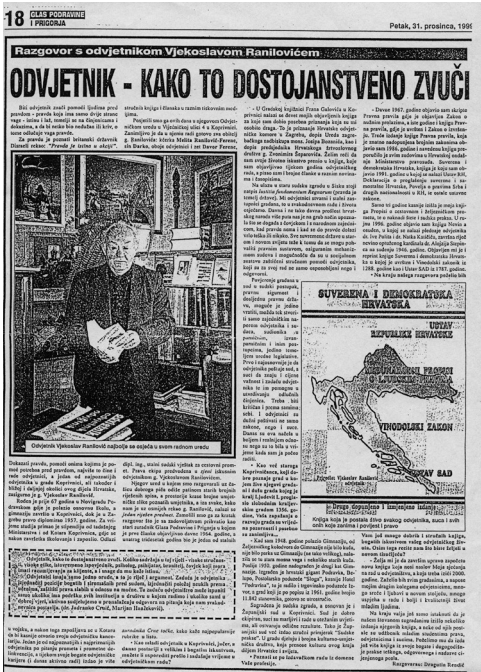
Sjećam se da sam uočila kako se Slavko razlikuje od drugih đaka iz Novigrada Podravske. Oni su redovito prevaljivali 3 km do Virja. Slavko je s Kozjakom i Dragom Kolarević nastavio školovanje na koprivničkoj gimnaziji gdje mu se pridružio Zdravko Šimunić i Drago Novak, ojačavši tako grupu vlakaša iz Podravine na četvero onih koji su četiri godine svakim radnim danom putovali u Koprivnicu.

Ni studiranje nije bilo lagano. Diplomatska škola u Beogradu koju je želio polaziti bila je ukinuta pa je upisao Pravni fakultet u Zagrebu bez stipendije i bez stana u studentskom domu, ali je izabrio oboje dobivši prvo jednogodišnju stipendiju Savjeta za prosvjetu i kulturu Hrvatske, a onda je sklopio ugovor s kotarom Koprivnica obavezavši se odraditi duplo vrijeme. Tijekom studija volontirao je pola godine kod koprivničkog odvjetnika dr. Ivana Tremskog, sudionika Narodnooslo-

niku Kotaru Koprivnica, zadužen za pripremu sjednica te pregledavanje žalbi na poljske štetice. Od svibnja je već radio u imovinsko-pravnoj referadi. Tu je radio do odsluženja vojnog roka, ali i poslije škole rezervni oficira u Zadru odsluživši vojni rok u Smederevskoj palanci. Na Kotaru Koprivnica radi sve do 2. travnja 1959. godine kada prelazi u sudačku službu.

Prvi radi kao pripravnik na općinskom sudu u Đurđevcu, a na istom sudu mu se zaposlila i supruga Zlata. Sud je imao svega tri suca, a posla je bilo puno jer je sud spadao u nadležnost Okružnog suda u Varaždinu na kojem je radio dr. Branko Švarc. No, nema stan u Đurđevcu pa svaki dan biciklira 10-ak km, od Novigrada Podravske do Đurđevca. Nakon položenog sudačkog ispita izabran je, 20. ožujka 1960. godine, za suca istog Općinskog suda gdje radi do kraja 1963. godine. Tri godine predavao je na Otvorenom sveučilištu u Đurđevcu radno zakonodavstvo, a potaknuo je i osnivanje đurđevačkog dječjeg vrtića. Međutim, nije se trajno nastanio u Đurđevcu, već se odlučio za Koprivnicu gdje 1964. i 1965. godine radi kao imovinsko-pravni referent na Općini Koprivnica, a onda prelazi u najveće trgovinsko poduzeće Koprivnice: Izvor. I u Koprivnici nastavlja predavanjima u Narodnom sveučilištu, a polaznici njegovog tečaja bili su radnici Podravke, šljunčare Botovo, željeznice i drugih poduzeća. Počinje izlaganja uobličavati u male tekstove koje objavljuje u Glasu Podravine, gdje je objavio oko 100 napisa, a počeo je objavljivati i u časopisu Privreda i pravo i Naša zakonitost članke pod nazivom Pravičnana naknada kod eksproprijacije (1966.). Naime, Ranilović je zastupao stav da kod eksproprijacije prijašnji vlasnik treba za eksproprijiranu kuću ili zemljište dobiti toliko novca da može kupiti drugu nekretninu iste vrijednosti. Bilo je tu i osobnog interesa jer je njegovu ocu Martinu uzeta zemlja za crpilište za bjelovarski vodovod. Svojim jasnim stavovima obično je uvijek dobivao parnice.

Kao odvjetnik počeo je raditi 16. veljače 1957. godine i vodio odvjetničku kancelariju do 31. listopada 1997. godine, prepustivši tada posao kćeri Meliti i sinu Darku i osnovavši u Đurđevcu, sredini koju je dobro poznao, podružnicu. Bio je cijenjeni odvjetnik, i u Koprivnici i u Đurđevcu, koji je dobro poznao propise i zakone, ali je dobro poznao i podravske ljude i političare, a imao je interesa za mnoge

Sl. 7. Iz intervjua Dragutina Rendića s Vjekoslavom Ranilovićem (Glas Podravine i Prigorja, 31. 12. 1999.).

bodilačke borbe. U Zagrebu je stanovao u privatnom smještaju i mnogo se napatilo te je nastojao što prije diplomirati, što mu je i uspjelo te je 7. siječnja 1957. godine dobio diplomu, a već mjesec dana kasnije radio je kao priprav-

stvari. To je vjerujem djelomično i posljedica našeg školovanja u Virju kada smo imali izvršne nastavnike, kao što je bila Ljubica Metzger koja nas je poučavala jeziku ili prof. Milan Grubić koji nas je poučavao da volimo i čuvamo prirodu. Sjećam se kako nam je Grubić uočio jednog Božića recitirao pjesmu o nepotrebnosti sjećati borova koji nakon dana slave završe na smetlištu iako su mogli rasti u šumi kao cijenjena stabla. Na njegovoj sahrani Ljiljana Jedvaj-Peterlin, predsjednica odvjetničke komore Županije kopriivničko-križevačke, ukazala je kako je Ranilović nastojao štititi svoje klijente nastojeći i u turbulentnim i čovjeku nesklonim vremenima pružiti zaštitu na njegovu putu traženja istine i pravde.¹⁹

No njegova ambicija usmjerava ga prema daljem proučavanju postojećeg zakonodavstva Socijalističke Republike Hrvatske. Izrađuje skriptu *Pravna pravila* čemu pridodaje i Zakon o nužnim prolazima iz 1906. godine te Zakon o sudskom vanparničnom postupku iz 1934. godine. Velika potražnja za zakonima iz građanskog prava, potaknula je izdavanje *Pravnih pravila* u obliku knjige 1967. godine u koja je uvrstio i Zakon o izvršenju od 9. srpnja 1930. godine. Godine 1986. knjiga je doživjela i treće izdanje koje je Ranilović objavio u vlastitoj nakladi na 432 stranice, u kojem su tiskani Zakon o zemljišnim knjigama, Zakon o unutrašnjem uređenju, osnivanje i ispravljanju zemljišne knjige, Zakon o nužnim prolazima, Izvod iz Zakona o sudskom vanparničnom postupku, Zakon o osnovnim vlasničkopравnim odnosima, Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o eksproprijaciji, Zakon o komasaciji, o arondaciji, o katastru vodova, izvod iz Zakona o nasljeđivanju, uključujući i primjere iz sudske prakse. Ova je knjiga preporučena od Ministarstva pravosuđa svim sudovima, a dr. Vojislav Kučeković pohvalio je knjigu smatrajući kako će ju javnost dobro prihvatiti.²⁰ Uvidjevši potrebu zbog povećanog prometa objavljuje 1994. godine knjigu *Propisi o cestovnom i željezničkom prometu, te naknadi štete sa sudskom praksom*.²¹

19 JEDVAJ-PETERLIN, Ljiljana: *In memoriam Vjekoslav Ranilović*. // *Odvjetnik*, Zagreb, 2001., br. 7–8, 49.

20 KUČEKOVIĆ, Vojislav: *Pravna pravila*. // *Naša zakonitost*, 1986., br. 9.

21 OČIĆ, Matija; RANILOVIĆ, Vjekoslav: *Propisi o cestovnom i željezničkom prometu, o naknadi štete i sudska praksa*. // *Hrvatski*

Godine 1991. Slavko prvi u Hrvatskoj objavljuje zbornik najvažnijih zakona koje je donio Hrvatski sabor pod nazivom *Suverena i demokratska Hrvatska*.²² Ova knjiga nastala je u jeku rata i pisana je u najboljem uvjerenju da će Hrvatska izboriti svoju samostalnost i međunarodno priznanje, a tomu su trebali poslužiti i pozitivni zakoni Republike Hrvatske i Povelja o pravima Srba i drugih nacionalnosti u RH, sa ciljem sprečavanja sukoba između Srba i Hrvata, a bila je opremljena crtežima Ivana Generalića. U uvodu knjige odvjetnik Stjepan Bićan završio je svoj tekst kako Hrvati u svojoj kulturnoj tradiciji traže primjenu načela „Pošteno živi, drugog ne povrijedi i daj svakomu ono što mu pripada.“ Pogovor je napisao Marijan Špoljar.²³

Muzej grada Koprivnice organizirao je 22. studenog 1991. godine promociju knjige *Nevin a osuđen*, te drugo izdanje knjige *Suvremena i demokratska Hrvatska*.²⁴ Objavio je te godine dvije knjige potaknut spoznajom da država u nastojanju treba iskusne pravnike koji poznaju zakonodavstvo na našim prostorima kako bi se Hrvatska mogla osposobiti za rad kao pravna država. Knjiga *Nevin a osuđen* s materijalima sa suđenja zagrebačkom nadbiskupu dr. Alojziju Stepincu, uključivši i pledoaje branitelja dr. Ive Politea i dr. Natka Katičića. Knjizi su pridodane i neke propovijedi te Deklaracija Sabora Republike Hrvatske o ovom procesu iz 1992. godine. Knjiga je objavljena s ilustracijama Ivana Lackovića Croate i Ivana Andrašića, a recenzenti knjige bili su poznati pravници Stjepan Bićan i Željko Olujić. Knjiga je izazvala dosta pažnje pa se Raniloviću zahvalio i Ured zagrebačkog nadbiskupa dr. Josipa Bozanića, a predsjednik Hrvatskog žrtvoslovnog društva dr. Zvonimir Šeparović izrazio mu je zahvalnost 6. veljače 1999. godine te mu poslao Zbornik radova Prvog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa od lipnja 1998. godine. Naime,

odvjetnik, Zagreb, 1995., br. 5–6., 123–124.

22 Ova je knjiga izašla i nadopunjena Vinodolskim zakonom iz 1288. godine, Ustavom Sjedinjenih Američkih Država iz 1787. godine te amandmanima na Ustav SAD od 1791. do 1971. godine.

23 Promocija je održana u kući dr. Vlade Malančeca u Kopriivnici.

24 LUKAVSKI, Mirko: *U kopriivničkoj Gradskoj vijećnici predstavljene knjige Vjekoslava Ranilovića*. // *Glas Podravine*, 28. 11. 1992.

Ranilović je 1997. godine objavio drugo, a 1998. godine i treće izdanje ove knjige. Sva su izdanja brzo rasprodana i svako novo izdanje donosilo je nove podatke. Treće, nadopunjeno izdanje, sadrži i pastirsko pismo Stepinca od 23. rujna 1945. godine te Pastirsko pismo od 14. kolovoza 1998. godine i govor Pape Ivana Pavla II. iz 1994. godine te je ova knjiga nezaobilazna prilikom utvrđivanja povijesne istine o zagrebačkom nadbiskupu. To izdanje je objavljeno neposredno pred proglašenje kardinala dr. Alojzija Stepinca blaženim.²⁵

I novinar Dragutin Rendić objavio je razgovor s Vjekoslavom Ranilovićem 1999. godine koji je rekao kako je sretan da živi u gradu koji je još kralj Ljudevit proglasio slobodnim kraljevskim gradom 1386. godine te je iznio sjećanja na Koprivnicu iz 1948. godine kada između kolodvora i gimnazije nije bilo kuća. Tada je kraj gimnazije još bila u upotrebi stara mosna vaga gdje su se mogla vagati čitava kola, a u posljednje se vrijeme Koprivnica se silno industrijski razvila, dok se stanovništvo utrostručilo do 1961. godine. Naveo je kako je sagrađena nova sudska zgrada, a osnovan županijski sud te da su suci kvalitetni iako rade u otežanim uvjetima. Ranilović je ukratko naveo svoje knjige i zaželio da 2000. godine objavi knjigu *Moja sjećanja o odvjetništvu*. No, bolest je bila jača i Slavko Ranilović nije dovršio obećanu knjigu koja bi svakako bila vrlo zanimljiva s pravnog i povijesnog gledišta.²⁶ Novinar Rendić nakon ovog intervjua 1999. godine obavijestio je podravsku javnost i o novoj Ranilovićevoj knjizi *Kodeksi*, objavljenoj 2000. godine naglasivši kako pored odvjetničkog kodeksa i novinari imaju svoj kodeks. Knjiga je oduševila i Jadranka Crnića iz Ustavno suda Hrvatske.²⁷ Ova knjiga je po meni vrlo važna

i suvremena s ozbiljnom porukom i opomenom onima koji se bave tako moralnim i važnim društvenim poslom. U knjigu *Kodeksi* u koju je uvrstio kodekse iz medicine, sudstva, odvjetništva, novinara, a objavio je tu Ustav Republike Hrvatske i Ustav SAD-a.²⁸ Ovaj rad na popularizaciji pravničkih zakona ukazuje na Ranilovićevu „širinu“. Iako specijaliziran za radne odnose, bavio se i naknadom šteta te prometnim prekršajima. Planirao je napisati i knjigu *Moj život u odvjetništvu*, ali ga je shrvala bolest i smrt 17. srpnja 2001. godine te ova knjiga nije napisana iako bi to bila jedanaesta knjiga ovog darovitog pravnog pisca. Nije se znao čuvati, bespoštedno se trošio, htijući biti svugdje prisutan u praćenju društvenih, političkih i kulturnih događanja u Koprivnici iako mu je dijabetes sugerirao da se treba čuvati i reducirati svoje obaveze na minimum.

Nisu zanemariva ni Ranilovićeva istupanja kao člana Hrvatske odvjetničke komore na odvjetničkim savjetovanjima u Splitu, Opatiji, Haludovu i Dubrovniku, a 1967. godine uzeo je učešće u organiziranju Kongresa Međunarodne unije odvjetnika te je u Koprivnici održan kulturni program. Slavko Ranilović bio je žestoki branitelj ljudskih prava koji je neobično volio svoj posao. Bio je cijenjeni član Odvjetničke komore Hrvatske, a cijenio ga je i grad u kojem je živio.²⁹ Kao član upravnog odbora Matice Hrvatske u Koprivnici pomagao je izdavanje knjiga koprivničke Matice, kao što su Galovićeve pjesme i dr. Poslije njegove smrti sažalnicu su poslali dr. Jadranko Crnić i Željko Olujčić, oba ugledni hrvatski pravници, navodeći kako je objavljivao knjige kada je to bilo najpotrebnije i da su sretni oni koji su ga imali i, dakako, oni koji su ga poznavali.³⁰ No, Ranilović se nije nikada aktivno bavio stranačkom poli-

25 Po izlasku trećeg izdanja zagrebački odvjetnik Matija Očić pohvalio je trud Ranilovića i bogatstvo materijala uvrštenog u ovu knjigu, koja je zapravo izvor za biografiju kardinala Stepinca s time da je onda taj trag slijedio i mons. Batelja, a 2014. godine i prof. povijesti Nevenka Nekić koja objavila je romansiranu biografiju kardinala Alojzija Stepinca. U arhivi obitelji Ranilović čuva se i zahvala dr. Zvonimira Šeparovića, predsjednika Hrvatskog žrtvoslovnog društva 6. veljače 1999. godine, Vjekoslavu Raniloviću za knjigu *Nevin a osuđen. Istina i dokumenti o kardinalu dr. Alojziju Stepincu* (Zagreb, 1998.) s ukazivanjem na njene vrijednosti.

26 RENDIĆ, Dragutin: *Odvjetnik – kako to dostojanstveno zvuči*. // Glas Podravine i Prigorja, 31. 12. 1999., 18.

27 RENDIĆ, Dragutin: *Nova knjiga odvjetnika Vjekoslava*

Ranilovića. Etički kodeksi četiri profesije. // Glas Podravine i Prigorja, 24. 11. 2000., 9.

28 CRNIĆ, Jadranko: *Kodeksi, Koprivnica, listopad 2000*. // *Odvjetnik*, 2000, br. 11–12. Prikaz. Crnić je dostavio Ranilovićevoj djeci ovaj prikaz poslije Slavkove smrti, napisavši da je „... ponosan da je za tog velikog i dragog gospodina i čovjeka, izuzetnog pravnik i pravnog pisca mogao izreći bar ove riječi, jer za njegov životni put i rad – nikad dovoljno“. (Zahvala kod Darka Ranilovića). U Koprivnici je knjigu promovirala odvjetnica Ljiljana Jedvaj-Peterlin 23. studenog 2000. godine u Gradskoj vijećnici Grada Koprivnice.

29 RENDIĆ, Dragutin: *Odvjetnik...*

30 Pisma J. Crnića i Ž. Olujčića u posjedu Ranilovićevog obitelji.

tikom. Domovina mu je bila iznad toga. Želja da bude slobodan, svoj, gaje i odvela prema odvjetničkom zanimanju, a svoju je ambiciju zadovoljavao tiskanjem nekih radova u vlastitoj režiji, što se pokazalo dobrim potezom, jer je na taj način pokazao svoje rodoljublje.

Iako je tvrdio da voli pravo, mislim da je Ranilović trebao biti književnik ili diplomat. Imao je izvanredan dar zapažanja, a znao je biti i žestok i umjeren, već prema prilikama. No, moja generacija i nije baš imala mnogo izbora. Svi smo krenuli u škole iako za sve nas nije bilo dobrih mjesta. Postati pravnik bio je dobar izbor, ali postati slobodni odvjetnik bilo je još bolje. Kada je jednoć čuo koliko zarađujem kao povjesničar i vidio kako skromno stanujem u jednoj garsonijeri ponudio mi je da pređem k njemu kao daktilografkinja. Daka-ko da nisam pristala. I ja sam imala svoj cilj i svoj ponos. Novac mi nije bio sve. Ranilović je išao dalje i postao dobar odvjetnik, ali mislim da su u njemu tinjale simpatije za lijepe umjetnosti i književnost.

Imao je nekoliko slika naivnih slikara u svojoj lijepoj kući u koprivničkoj Vijećničkoj ulici 4. Bio je zaslužan i za gradnju Galerije naivne umjetnosti u Hlebinama po nacrtu Begovića podržavajući 1964. godine komisiju za otkup starih nekretnina na mjestu buduće Galerije jer je smatrao da je Galerija potrebna Općini, Hrvatskoj, ali i cijeloj zemlji. Na njegovoj strani bila je komisija za procjenu, dr. Lipnjak i javni pravobranitelj, ali su predsjednik Općine Miloš Dobričić i Kata Šošćarić, tada zastupnica u Saboru, bili protiv jer su to smatrali rasi-pničkim ponašanjem s obzirom na prometnu izoliranost Hlebin. Međutim, i Republika Hrvatska i Općina Koprivnica i Federacija obećale su po 10 milijuna ondašnjih dinara za ovu gradnju – sredstva bi propala da nisu utrošena. Tiho je projekt podržao i dipl. ing. Pavao Gaži iz Podravke. Uspješno zalaganje Ranilovića za Galeriju privuklo je pažnju direktora najvećeg trgovačkog poduzeća Izvor u Koprivnici, Đure Kovača, i Ranilović je na njegov nagovor napustio posao u Kotaru te 15 mjeseci radio kao pravni savjetnik u Izvoru sve do veljače 1967. godine, a u međuvremenu završava postdiplomski studij iz privrednog prava na Pravnom fakultetu u Zagrebu.

Cijeli život zadržao je ljubav prema književnosti i iako mu pravnički poslovi nisu ostavljali mnogo mjesta za lijepe književnost. No,

voljela sam ga susretati u Koprivnici jer me podsjećao na školske dane u Virju i na naše nastavnike koji su nas učili da volimo zavičaj i čuvamo njegove vrednote. Oboje smo se sjećali kako nam je prof. Milan Grubić čitao pjesmu o božićnom boru koji nakon nekoliko dana sjaja završava na smetlištu. Slavko je doista imao „književnu crtu“ te je pisao odlične sastavke iz hrvatskog jezika osobito kada nam je nastavnica u Virju bila Marija Metzger, rodnom iz Požege, koja je za kaznu bila premještena u Virje iz zagrebačke Ženske gimnazije. Ona nas je poučavala kako jasno izgovarati riječi i kako se služiti tim jezikom komunikacije. Mislim da je njen utjecaj na pismenost moje generacije velik te ništa nije kasnije moglo pokvariti ono što smo naučili u Virju.

Smisao za lijepo i razumljivo književno izražavanje može se pratiti u svim njegovim djelima, i to već od 1964. godine kada je počeo pisati popularne članke iz pravnog područja za tjednik Glas Podravine dajući savjete i analize. Njegov rad *Pravična naknada kod eksproprijacije* objavljen u uglednom časopisu Naša zakonitost izazvao je pozornost zbog jasnoće izlaganja kompliciranog pravnčkog rječnika koji se ni do danas nije izmijenio, već još više zakomplicirao lošim prijevodima europskog modernog zakonodavstva.

Osjećajući neslobodu sudačkog rada u vrijeme socijalističke Jugoslavije otvorio je 1967. godine vlastiti odvjetnički ured u Koprivnici, u svojoj kući u Vijećničkoj ulici br. 4, te je objavio 9 knjiga, od čega priručnik *Pravna pravila* u tri izdanja. Više godina držao je, s djecom, i odvjetničku podružnicu u Đurđevcu, a i danas, nakon njegove smrti, zajednički odvjetnički ured vode Slavkova djeca – Melita Ranilović Ferenc i Darko Ranilović. Iako je umro i srpnju 2001. godine, njegova ostavština je golema. Ostavio je iza sebe svoje knjige te odvjetnički ured koji vode zajednički složno njegova djeca Melita Ferenc i Darko, a veliko bogatstvo čine i četvero unučadi, i to Matija Ranilović (r. 2. 8. 1983.) i Marija Ranilović (r. 20. 9. 1991.) te Jelena Ferenc (r. 1. 10. 1983.) i Tomislav Ferenc (r. 31. 7. 1988.). Nadam se da će čuvati uspomenu na svog djeda koji je bio mudar i marljiv čovjek, veliki društvenjak i zaljubljenik u lijepu knjigu i lijepe umjetnosti, ali i veliki majstor prava. Pola stoljeća bio je prijatelj dr. Drage Novaka te se držao one *Prijateljstvo pravo lijepe su to riječi, ali je teško pravo prijatelj-*

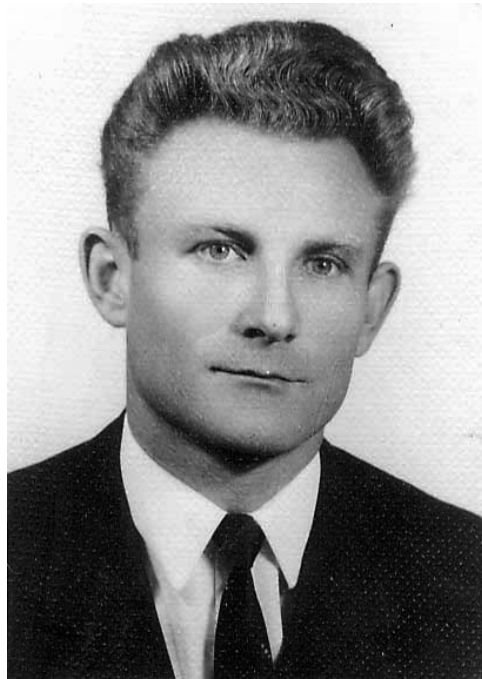
stvo steći. Oni su doista bili pravi prijatelji čitav život. Povezivalo ih je mnogo više od zajedničkog polaska gimnazije. U jednoj od biografija napisanoj 16. travnja 1990. godine Vjekoslav je napisao da je često branio stranke po čitavoj zemlji, pa i u Ljubljani, neke i bez honorara, te da smatra da je rad smisao života.³¹

5. Zdravko Šimunić, mr. sc. ekonomije

Nema nikakve sumnje da korijene Zdravka Šimunića treba tražiti među krajišnicima, ali odakle su došli među krajišnike ne bih se usudila zaključiti. Prema popisu stanovništva danas Šimunića ima najviše u Bibinju kraj Zadra, Hrvatskom polju kraj Otočca i Bilaju kraj Gospića gdje danas svaki osmi stanovnik nosi to prezime.³² No, Zdravko Šimunić svakako je vezan uz krajiški svijet. Krajiški časnik Baltazar Šimunić (Novigrad Podravski, 25. 4. 1775. – Weinhaus kraj Beča, 8./9. 7. 1861.) istaknuo se u ratovima protiv Napoleona te je početkom 1848. godine već bio podmaršal poručnik, a krajem 1849. godine imenovan je zapovjednikom utvrde Komárno u Slovačkoj te je stekao i barunatski naslov. Bio je umirovljen 1853. godine nakon više od pola stoljeća vojne službe, a odlikovan 1849. godine viteškim redom Marije Terezije.³³

Zdravko Šimunić rođen je u Novigradu Podravskom 6. veljače 1932. godine, od oca Stjepana i majke Katarine, poljoprivrednika s malim imanjem od tri i pol jutra zemlje.³⁴ Krnsni kumovi bili su mu Marija i Josip Vedriš. Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, dva razreda niže gimnazije u Koprivnici da bi onda zbog promijenjenih prilika polazio građansku školu u Virju, nastavivši Gimnaziju u Koprivnici gdje je i maturirao 1952. godine i odmah otišao u vojsku koju je služio u Sarajevu.

Već 1953. godine zaposlio se u koprivničkom Državnom osiguravajućem zavodu da bi se sredinom 1958. godine zaposlio u Op-

Sl. 8. Zdravko Šimunić (obiteljska arhiva).

ćini Novigrad Podravski. Oženio se početkom 1957. godine Ljubicom Vrtiprah s kojom je imao dvije kćerke (1958. godine rođenu Ljiljanu i 1960. godine rođenu Jadranku), koje su završile srednju ekonomsku školu u Koprivnici te se zaposlile i stvorile obitelji. Od Ljiljane Zdravko ima unuka, a od mlađe Jadranke tri kćeri, a njegovu skribidenost naslijedila je unuka Ariana Lenardić, profesorica engleskog jezika kojoj najljepše zahvaljujem za podatke korištene u ovom radu. Ukidanjem te općine 1961. godine zaposlio se u Općini Đurđevac gdje je radio u Sekretarijatu za upravne poslove, odnosno kasnije u gradskoj upravi, sve do 1. ožujka 1992. godine kada je umirovljen.

Zdravko Šimunić školovao se kao izvanredni, ali i odličan student. Svaki zadatak uzimao je silno ozbiljno. Diplomirao je 1974. godine na Višoj ekonomskoj školi u Varaždinu, 1974. godine obranivši diplomsku radnju *Poljoprivreda općine Đurđevac i status individualnih poljoprivrednika u ustavnim promjenama*. Godine 1976., radeći u Odsjeku za plan i statistiku općine Đurđevac, položio je ispit za višeg planera, finalizirajući 1979. godine studij obranom diplomskog rada *Uloga i financiranje mjesnih zajednica općine Đurđevac* na studiju Organizacije i informatike u Varaždinu te

31 Biografija V. Ranilovića od 16. IV. 1990. godine dobivena od obitelji Zdravka Šimunića.

32 Ime hrvatsko.net.

33 *Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža*, vol. X (ur. Slaven Ravlić). Zagreb, 2008., Šimunić.

34 Podatak iz Katastra Koprivnica, općina Novigrad Podravski za Katu Šimunić, udovicu Stjepana.

steka naslov diplomirani ekonomist financijsko-bankarskog smjera. Ovakve kvalifikacije učinile su ga traženom osobom u Đurđevcu te je svojim radom dao značajan doprinos gospodarskom razvoju, a dobro je i kvalitetno i pisao te je već 1978. godine objavio rad *Suvremene razvojne mogućnosti općine Đurđevac*. Nakon toga slijede brojni i vrlo kvalitetni radovi koji su rezultat rada na statistici i dobrog poznavanja svojeg terena.³⁵ Objavljeni radovi Zdravka Šimunića prave su male studije, rađene na izvornoj dokumentaciji, a često daje i ocjenu s prijedlozima za daljnje djelovanje. Šimunić se koristi i literaturom pa su ti njegovi radovi zasnovani na znanstvenom pristupu.

Bio je umirovljen 1. ožujka 1992. godine, mislim prerano jer njegovo kasnije pisanje ukazuje kako je nastavio pratiti privredna kretanja u mladoj hrvatskoj državi, sugerirajući razvoj turizma i nekih drugih grana.³⁶

35 ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Suvremene razvojne mogućnosti općine Đurđevac*. // Podravski zbornik 3 (ur. Dragutin Feletar), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1978., 94–97; Isti: *Uloga i financiranje mjesnih zajednica općine Đurđevac*. // Podravski zbornik 4 (ur. Dragutin Feletar), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1980., 218–223; Isti: *Zadrukarstvo na općini Đurđevac u srednjoročnom razdoblju 1981. – 1985. godine*. // Podravski zbornik 10 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1984., 128–133; Isti: *Trgovina na području općine Đurđevac*. // Podravski zbornik 12 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1986., 47–55; Isti: *Mala privreda u općini Đurđevac*. // Podravski zbornik 12 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1987., 55–59; Isti: *Lov i ribolov u općini Đurđevac*. // Podravski zbornik 13 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1989., 60–67; Isti: *Kulturno-umjetničko društvo „Petar Preradović“ Đurđevac – uz 120 godišnjicu smrti pjesnika Petra Preradovića*. // Podravski zbornik 18 (ur. Vjekoslav Prvčić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1992., 286–290.

36 ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Mogućnosti razvoja turizma na području đurđevačke Podravine*. // Podravski zbornik 19–20 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1993. – 1994., 321–336; Isti: *115 godina proizvodnje ugljikovodika u Podravini*. // Podravski zbornik 21 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1995., 295–300; Isti: *120 godina virovske čitaonice i knjižnice*. // Podravski zbornik 23 (ur. Hrvoje Petrić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1997., 79–84; Isti: *120 godina novigradskog i virovskog vatrogastva*. // Podravski zbornik 24–25 (ur. Hrvoje Petrić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1998. – 1999., 157–162; Isti: *Disertacija dr. Ivana Kranjčeva*. // Podravski zbornik 24–25 (ur. Hrvoje Petrić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1998. – 1999., 173–178; Isti: *Javna vodoopskrba i crpilišta u Koprivničko-*

Zdravka Šimunića možemo nazvati privrednim kroničarom Đurđevca i okolice od 1968. godine do smrti. Mislim da je danas nemoguće pisati o tom kraju bez citiranja Šimunićevih radova, kako onih u časopisima, tako i u novinama. Od 1968. godine bio je stalni i neumorni suradnik Radio Đurđevca te je obavještavao, bilježio i aktualizirao sve najvažnije teme Đurđevca, što su onda prenosili mediji u Koprivnici, ali i u Zagrebu. Zadnji članak na temu hrvatske himne napisao je 11. listopada 2010. godine i objavio u danas obustavljenom Vjesniku. I u tom vremenu bio je gotovo savjest društva.

Zdravko Šimunić pisao je i poeziju, dramu i humorističke tekstove, ali bi prikaz i analiza bibliografske ostavštine zahtijevala poseban rad čime će se, vjerujem, opširnije pozabaviti njegova unuka Mirjana Lenardić, danas profesorica engleskog jezika. U dokumentarnom filmu *Nek se čuje i naš glas* Krsto Papić je 1971. godine na Radio stanici u Novigradu Podravskom snimio Zdravka Šimunića koji čita dijelove svojih pjesničkih, stručnih i humorističkih sastavaka.

Šimunić je imao golemu energiju u organizaciji kulturno-društvenih događaja u Đurđevcu. Sudjelovao je u organiziranju Picokijade u Đurđevcu 22. – 24. lipnja 1979. godine za što je nagrađen diplomom i zahvalnicom 1984. godine. Dobio je diplome i priznanja i za rad na vatrogasnom, sportskom, sindikalnom polju. Grad Đurđevac dodijelio mu je 2006. godine povelju za razvoj grada Đurđevca, unaprijeđivanje kvalitete življenja u gradu i promicanje ugleda grada u zemlji i svijetu. Ja ga se sjećam kao visokog, ponosnog mladića, poštenih i bistrih plavih očiju, uvijek spremnog na usvajanje novih znanja, a to je pokazao i svojim promišljanjima o rodnom kraju i kada je otišao u mirovinu jer je tek tada počeo proučavati vitalne teme za budućnost Podravine, kao što

križevačkoj županiji. // Podravski zbornik 29 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2003., 42–49; Isti: *Ekološka zaštita na području centralnih plinskih stanica i pogona Molve*. // Podravski zbornik 31 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2005., 19–23; Isti: *Utiskivanje otpada u naftno-plinske bušotine*. // Podravski zbornik 32 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2006., 29–32; Isti: *Mađarski Lengyeltóti i Đurđevac – gradovi prijatelji*. // Podravski zbornik 33 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2007., 15–21.

su turizam, plinifikacija i problemi s plinom. Nije prezaao ni pred kojim poslom, bilo fizičkim, bilo umnim. Jednostavno, bio je pametan i radin. Cijenio je poštenje, a oko sebe je i širio takvo ozračje, a to potvrđuje i intervju koji je s njim provela njegova unuka Arijana Lenardić koristeći isti materijal za temu *Kako odrasli ljudi shvaćaju odgoj*. Za njega je odgoj svjesna, ali i planska djelatnost u kući, školi i izvan toga kako bi se stekle duhovne, moralne i tehničke vrijednosti, zasnovane na savjetima, ali i na tradiciji rodnog kraja.³⁷

Vrijedne rezultate ostvario je i kao sportski djelatnik. Od 1947. do 1965. godine bio je aktivni igrač nogometnog kluba *Drava* u Novigradu Podravskom, ali je sudjelovao i u koprivničkom *Slavenu*. Bio je tajnik *Drave* te je 2000. godine napisao *Povijest športskog društva Drava*, koje je osnovano 1917. godine, a koje je tijekom godina mijenjalo imena. Šimunića su kao nogometaša, od 1950-ih do 1970-ih godina, zvali Šime, a djelovao je kao trener i suigrač Franji Kolaru, Miji Trnskom, Stjepanu Dolenču, Franji Horvatiću, Martinu Sagneru – Duku i drugima. Najveći uspjeh Društvo je postiglo 1961. godine plasiravši se u finale Kupa za sjeverni dio bjelovarske regije.³⁸ Kao interesantan podatak, spominjem kako je prvu loptu u Novigrad Podravski donio Blaž Ledinski 1908. godine. Zdravko Šimunić bio je dobar, predan športaš i dobar trener. Od 1980. godine djelovao je kao trener ženskog nogometnog kluba *Graničar* u kojem su igrale srednjoškolke iz Đurđevca i Pitomače. Ženski nogomet u Hrvatskoj je bio organiziran pod imenom *HA-ZENE* još sredinom međuraća. Klub osnovan u Novigradu Podravskom nije se održao. No, Šimunić je uspio oformiti novi ženski nogometni klub *Podravina* koji je 1995. godine, s djevojkama: Baricom Matoničkin, Katarinom Feletar, Baricom Žufika, Ljubicom Sinjeri, Baricom Kovačić, Marijom Petras, Danicom Kuštović, Katarinom Dretar i Marijom Kozjak, na turniru hrvatskih ženskih nogometnih

ekipa, uspio osvojiti četvrto mjesto.

Zdravko Šimunić je do zadnjeg dana radio i stvarao te imao zanimanje za povijest pa često ugrađuje povijesne elemente u svoje radove. Profesorica Lenardić mi je napisala kako ga je pod kraj mučilo ne marenje Đurđevca za seljačku književnicu Maru Matočec, koja je više od četvrt stoljeća živjela u Đurđevcu i potom se kolonizirala u Koriju kraj Virovitice. Mira Kolar objavila je 1993. godine, u izdanju kuće Dragutina Feletara, monografiju o Mari, ali je ta knjiga rasprodana i nedostupna jer je tiskana u maloj tiraži ratnih godina. Zdravko je želio da se s njenim životom upoznaju Đurđevčani pa je i sam počeo sakupljati dodatne podatke za njezin život, a pisao je i Miri Kolar predlažući da se monografija ponovno tiska. No, drugi su bili brži. Korija je u povodu 125. obljetnice Marina života priredila proslavu s podizanjem spomenika u Koriji, a 15-godišnji Vlatko Vilović, učenik gimnazije, iskoristio je Kolaričinu (moju) monografiju i objavio luksuzniju i ponešto nadopunjenu knjigu o Mari Matočec pod svojim imenom. I Zdravko je shvatio vrijednost Mare Matočec jer takvih bistrih i elokventnih, ali i odvažnih žena na selu nije bilo mnogo. Objavio je kraći tekst o Mari Matočec smatrajući kako bi mladi naraštaji Đurđevčana morali poznavati ovu izvanredno plodnu i uspješnu seljačku književnicu iz kruga Hrvatske seljačke stranke, koja je živjela u njihovoj sredini više od četvrt stoljeća, predlažući da se Gradska knjižnica u Đurđevcu nazove njezinim imenom (a ne samo mala uličica). Pozvao je vodstvo HSS-a da u suradnji s đurđevačkim Centrom za kulturu, Gradskom knjižnicom i Gradom organizira znanstveni skup, ali je od te ideje realizirana samo promocija Vilovićeve knjige potkraj 2012. godine na kojoj je učestvovala i Mira Kolar-Dimitrijević.³⁹

Zdravko i Ljubica Šimunić 2007. godine proslavili su zlatni pir, tj. pola stoljeća sretnog i plodnog braka. Bilo je to veliko slavlje, a misa zahvalnica održana je u crkvi sv. Jurja u Đurđevcu. Ponosili su se unukama Arijanom, Anjom, Arnelom i unukom Josipom Horvatinović, članom kluba *Slaven Belupo*.⁴⁰

37 LENARDIĆ, Arijana: *Kako odrasli shvaćaju odgoj*. Zagreb, 2005., 12. Zahvaljujem Arijani Lenardić koja mi je pružila uvid u materijal i priredila ostale materijale za Šimunićevu biografiju. Iz ovog vrijednog materijala vidimo kako je Zdravko smatrao kako djecu treba odgajati planski, učeći ih i kod kuće i u društvu dobrim primjerima i savjetima, a nikako batinama.

38 ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Povijest športskog društva Drava*. Rukopis, 7 kartica. U posjedu obitelji Šimunić.

39 ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Mara Matočec - seljakinja pjesnikinja*. Rukopis, 6 kartica, u posjedu obitelji Šimunić.

40 IVANIŠEVIĆ, Marinko: *Zlatni pir obitelji Šimunić*. Koncept članka.

9. Zdravko Šimunić sa suprugom i kćerima pred slikom Josipa Turkovića *Legenda o picokima* u hotelu Picok u Đurđevcu (obiteljska arhiva).

No, pregaralački život pokosio je i ovog izvanredno snažnog, upornog i marljivog Podravca koji je, nepomagan od bilo koga, u krajnje nepovoljnim stvaralačkim uvjetima, ostvario izvanredno dobre rezultate, promišljajući o privrednom, ali i turističkom i energetskom značaju Podravine i Đurđevca. Umro je iznenada 8. veljače 2011. godine u koprivničkoj bolnici, svega tri dana poslije svoje 79-godišnjice. Pokopan je na mjesnom groblju u Novigradu Podravskom.⁴¹ *In memoriam* je prikazao Marinko Ivanišević na đurđevačkom radiju. On je, među ostalim, u eter izgovorio ove riječi: „*Davne 1968. godine, oplahnut mirisom đurđevačkih lipa pokucao si na vrata tek ustanovljenog Radio Đurđevca, želeći svoje opće znanje i zapažanja podijeliti sa slušateljicama i slušateljima. Postao si suradnik radija, ne štedeći se u istraživanju, komentiranju i prikazu tadašnjih, ali i svih događanja što su se odvijala pred tobom sve do današnjih dana. Smišlala si emisije, vođen idejom da o svemu treba govoriti, da na sva-*

ku pojednost u društvu treba ukazati, ali nikad senzacionalistički, već realno - umjereno, bez autocenzure, ali i bez dodvoravanja... Bio si stručan u svojim elaboratima u emisiji 'Kronika tjedna' za koju si kroz minula desetljeća napisao na stotine komentara i vijesti... Kako su samo radijskim eterom odzvanjali tvoji stihopisi, koje si - poput neke rasne poetese - često stvarao pa odašiljao ponekad u predvečerja, vjerojatno onima koje si toliko volio... A tek sport, osobito nogomet, tvoja vječna tema i intimna preokupacija. Izvještavao si žučno, govorio temperamentno, komentirao emotivno jer, jednostavno, takav si bio i ostao... Ideje, ideje, ideje... Svaki tjedan neke nove ideje... Uz svaki tvoj dolazak u radio, znali smo, stiže i nešto novo...“⁴²

Zdravko Šimunić imao je sve odlike najboljeg krajišnika, vjernog zavičaju i obitelji. Bio je visok, uspravan, ozbiljan, predan poslu koji je radio. Gospodarstvo, povijest rodnog kraja, sport, INA – naftaplin i mnoge druge teme zaokupljale su ovog upornog i dostojanstvenog čovjeka.

41 <http://radio-koprivnica.hr/index.php?idVjesti?117868&page=komentari> (15. 7. 2014.).

42 Tekst dobiven od Arijeve Šimunić.

6. Zaključak

Napisano je dokaz kako doprinos Podravaca stvaralaštvu i baštini Hrvatske ne treba zaboraviti. Cijenite svoje pa će vas i drugi cijeliti. Iako bi se obradene biografije mogle napisati i mnogo opširnije, mislim kako sam ipak postigla cilj i da će to potaknuti neke bivše maturante da opišu svoju generaciju i obrade neke ličnosti. Ako to ne učinimo mi, drugi to učiniti neće. Osjećala sam se dužnom da to učinim, a budući da je prošlo 62 godine od naše velike mature u Koprivnici, više nemam vremena da taj zadatak odložim. Ispričavam se ako je mnogo toga o životu „četiri asa“ ispušteno ili ako nešto nisam napisala posve točno. Podravci tako teško govore o sebi, o svojem životu i radu dok su u naponu snage i dok nešto znače u društvu, a kada život prođe povuku se i prepuste borbu drugima, ali je tada teško popuniti praznine u biografijama.

Što je zajedničko svim ovim biografijama? Ljubav za rodni kraj i zavičaj. Ma gdje bili, ma što radili, zov rodne grude ima izvanrednu snagu za Podravce, a još živući pjesnik Ivo Horvat Hlebinski potvrđuje kako rad na zemlji i blizina rodnog kraja, s domom u prirodi i na zemlji, uvijek uzvraća ljubav, čak i u slučaju samozatajnosti. No, zanimljivo je i domoljublje bez granica, ljubav prema slobodi, tolerancija prema drugima i drugačijima. Bez ekstremnog ponašanja.

Zanimljivo je kako su sva „četiri asa“ momci iz koprivničke okolice, a ne iz grada Koprivnice, a svi su, pod stare dane, odlučili živjeti u blizini Koprivnice, pa čak i dr. Drago Novak koji je za mjesto stalnog življenja odabrao Čakovec. Svi su bili i ostali privrženi zavičaju, bez obzira na zanimanje, i svi su uredili svoje domove u draga obiteljska gnijezda. Uporan rad (kroz čitav život) i obitelj davali su ton njihovim plodnim životima. Što ih je odredilo? Ne bih htjela na to odgovoriti jer možda odgovor ne bi bio posve točan. Našu generaciju mnogi su modelirali. No, ipak mislim kako dani u osnovnoj i srednjoj školi imaju najviše utjecaja na formiranje kreativne ličnosti, jasnno, u kombinaciji s utjecajem obitelji.

Završavam pozivom drugima – neka pišu o „svojima“, odnosno o svojoj generaciji, kako ne bismo bili nazvani ljudima koji nisu doprinijeli Hrvatskoj gotovo ništa. A jesu! Itekako, na svoj specifičan, samozatajan način.

Summary

The successful generation of Koprivnica's graduates of 1952

Out of thirty graduates of the class of 1952 four young men are particularly interesting for they have spent their life in work and creation. Since the desire of the author of these lines was to preserve the results of their work she decided to publish their biographies with the aide of the documentation which was provided by the families of these men. The first one among them is professor Ivan Horvat (Hlebine, 1932) who wrote numerous poems of different character on the local dialect. Dr. Drago Novak (Đurđevac, 1933 – Čakovec, 2011), who lived in Germany until 1998, was a world class scientist that worked on the field of radiology but also a passionate collector of historical charts of Croatia who significantly improved Croatian cartography. The third one among them was a juridical writer and solicitor Vjekoslav Ranić (Novigrad Podravski, 1932 – Koprivnica, 2001) who was the first man who collected all the historical documents concerning Alojzije Stepinac, along with numerous legal instructions and deliberations that concern the history of the state and law. Finally, engineer of economy, Zdravko Šimunić (Novigrad Podravski, 1932 – Koprivnica, 2011) dedicated his life on revolving about economical, touristic, forestry and energetic potentials of Podravina, based on historical elements, and, as a practical economist, wrote elaborates on these matters. Out of four mentioned diligent colleagues, only the poet Ivan Horvat Hlebinski is still alive. Quickened by the float of the troubled time in which we live in, it was the desire of the author of this article about her fellow graduates to show that Podravina also gave a series of great men who should not be forgotten, for, if we do not appreciate our own splendours, neither will anyone else.

Literatura

- BELIĆ, Ivanka: *Šetnja kroz dvastoljeća povijesti porodice Novaki Jeđuđ*. // Ispod duge most (ur. Miriam Sperber i Vladimir Cvetnić), Čakovec, 1998., 221–233.
- BRATULIĆ, Josip: *Hrvatski ex libris*. Zagreb: Deno- na, 2007.
- CRNIĆ, Jadranko: *Kodeksi, Koprivnica, listopad 2000*. // *Odvjetnik*, 2000, br. 11–12. Prikaz.
- ERCEG, Ksenija: *Picok svjetskog formata*. // Matica hr- vatskih iseljenika, Zagreb, ožujak 2008., 38–39.
- FELETAR, Dragutin; PETRIĆ, Hrvoje: *Bibliografija Po- draviana. Izbor literature o Podravini. Građa za povijest Koprivnice I*. Koprivnica: Hrvatski Zemljopis – Nakla- da Dr. Feletar, 2001.
- HORVAT, Ivan: *Hlebinske narodne pjesme*. Hlebinski al- manah I (ur. Milan Pakasin), Hlebina, 1984., 273–288.
- HORVAT, Ivan: *List za mamu*. // *Podravski zbornik* '76 (ur. Dragutin Feletar), Koprivnica: Muzej grada Ko- privnice, 1976., 210.
- HORVAT, Ivan: *Tri pjesme (Zanji ples, Nezrečena reč, Žare se glajži)*. // *Podravski zbornik* 30 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2004., 440–444.
- HORVAT, Ivan: *Izlazak*. // *Podravski zbornik* '77 (ur. Dragutin Feletar), Koprivnica: Muzej grada Kopriv- nice, 1977., 340.
- HRVATSKA enciklopedija *Leksikografskog zavoda Mi- roslov Krleža, vol. X* (ur. Slaven Ravlić). Zagreb, 2008., Šimunić.
- HRVATSKA *na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća*, vol. 1 – 10, Zagreb: Hrvatski institut za povijest, 2002. – 2009.
- JEDVAJ-PETERLIN, Ljiljana: *In memoriam Vjekoslav Ranihović*. // *Odvjetnik*, Zagreb, 2001., br. 7–8, 49.
- KUČBKOVIĆ, Vojislav: *Pravna pravila*. // *Naša zakoni- tost*, 1986., br. 9.
- LENARDIĆ, Arijana: *Kako odrasli shvaćaju odgoj*. Za- greb, 2005., 12.
- LOBOREC, Božena: *O pjesništvu Ivana Horvata Hle- binskog*. // HORVAT, Ivan: *Dravin sen*. Zagreb, 2005., 146–156.
- LUKAVSKI, Mirko: *U koprivničkoj Gradskoj vijećnici predstavljene knjige Vjekoslava Ranihovića*. // *Glas Po- dravine*, 28. 11. 1992.
- MLINARIĆ, Dubravka: *In memoriam Drago Novak 1933. – 2011*. // *Kartografija i geoinformacije*, Za- greb, 2011.
- OČIĆ, Matija; RANIHOVIĆ, Vjekoslav: *Propisi o ce- stovnom i željezničkom prometu, o naknadi štete i sud- ska praksa*. // *Hrvatski odvjetnik*, Zagreb, 1995., br. 5–6., 123–124.
- PREBEG, Darko: *Jedan život – premalo. Skica za portret*. // *Život s mirovinom – mjesečnik umirovljenika*, Za- greb, rujan 2007., 49.
- RANIHOVIĆ, Vjekoslav: *Iz đaćkih dana*. // *Ispod duge most* (ur. Miriam Sperber i Vladimir Cvetnić), Čako- vec, 1998., 249–250.
- RENDIĆ, Dragutin: *Nova knjiga odvjetnika Vjekoslava Ranihovića. Etički kodeksi četiri profesije*. // *Glas Podra- vine i Prigorja*, 24. 11. 2000., 9.
- RENDIĆ, Dragutin: *Odvjetnik – kako to dostojanstve- no zvuči*. // *Glas Podravine i Prigorja*, 31. 12. 1999., 18.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *115 godina proizvodnje ugljiko- vodika u Podravini*. // *Podravski zbornik* 21 (ur. Fran- jo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1995., 295–300.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *120 godina novigradskog i virov- skog vatrogastva*. // *Podravski zbornik* 24–25 (ur. Hrvo- je Petrić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1998. – 1999., 157–162.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *120 godina virovske čitaonice i knjižnice*. // *Podravski zbornik* 23 (ur. Hrvoje Petrić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1997., 79–84.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Disertacija dr. Ivana Kranjčeva*. // *Podravski zbornik* 24–25 (ur. Hrvoje Petrić), Kopriv- nica: Muzej grada Koprivnice, 1998. – 1999., 173–178.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Ekološka zaštita na području cen- tralnih plinskih stanica i pogona Molve*. // *Podravski zbornik* 31 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2005., 19–23.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Javna vodoopskrba i crpilišta u Ko- privničko-križevačkoj županiji*. // *Podravski zbornik* 29 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Kopriv- nice, 2003., 42–49.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Kulturno-umjetničko društvo "Pe- tar Preradović" Đurđevac – uz 120. godišnjicu smrti pje- snika Petra Preradovića*. // *Podravski zbornik* 18 (ur. Vjekoslav Prvčić), Koprivnica: Muzej grada Kopriv- nice, 1992., 286–290.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Lov i ribolov u općini Đurđevac*. // *Podravski zbornik* 13 (ur. Franjo Horvatić), Koprivni- ca: Muzej grada Koprivnice, 1989., 60–67.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Mađarski Lengyeltóti i Đurđevac – gradovi prijatelji*. // *Podravski zbornik* 33 (ur. Dra- žen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2007., 15–21.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Maloprivreda u općini Đurđevac*. // *Podravski zbornik* 12 (ur. Franjo Horvatić), Koprivni- ca: Muzej grada Koprivnice, 1987., 55–59.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Mogućnosti razvoja turizma na po- dručju đurđevačke Podravine*. // *Podravski zbornik* 19– 20 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Ko- privnice, 1993. – 1994., 321–336.
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Suvremene razvojne mogućno-*

- sti općine Đurđevac. // Podravski zbornik 3 (ur. Dragutin Feletar), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1978., 94–97.*
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Trgovina na području općine Đurđevac. // Podravski zbornik 12 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1986., 47–55.*
 - ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Uloga i financiranje mjesnih zajednica općine Đurđevac. // Podravski zbornik 4 (ur. Dragutin Feletar), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1980., 218–223.*
 - ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Utiskivanje otpada u naftno-plinske bušotine. // Podravski zbornik 32 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2006., 29–32.*
 - ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Zadugarstvo na općini Đurđevac u srednjoročnom razdoblju 1981. – 1985. godine. // Podravski zbornik 10 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1984., 128–133.*
 - VESELICA, Vladimir; VOJNIĆ, Dragomir: *Europske zemlje u tranziciji na pragu XXI. stoljeća. Gdje je Hrvatska – Quo Vadis Croatia. // Ekonomski pregled, Vol. 51, br. 9 – 10, Zagreb, listopad 2000., 829–866.*
 - VON HABSBURG, Otto: *Europa als Friedensmacht. // Ispod duge most (ur. Miriam Sperber i Vladimir Cvetnić), Čakovec, 1998., 553–560.*

Izvori

- IVANIŠEVIĆ, Marinko: *Zlatni pir obitelji Šimunić. Koncept članka.*
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Mara Matočec – seljakinja pjesnikinja. Rukopis, 6 kartica, u posjedu obitelji Šimunić.*
- ŠIMUNIĆ, Zdravko: *Povijest športskog društva Drava. Rukopis, 7 kartica. U posjedu obitelji Šimunić.*

Internet

- <http://radio-koprivnica.hr/index.php?idVjesti?117868&page=komentari> (15. 7. 2014.).